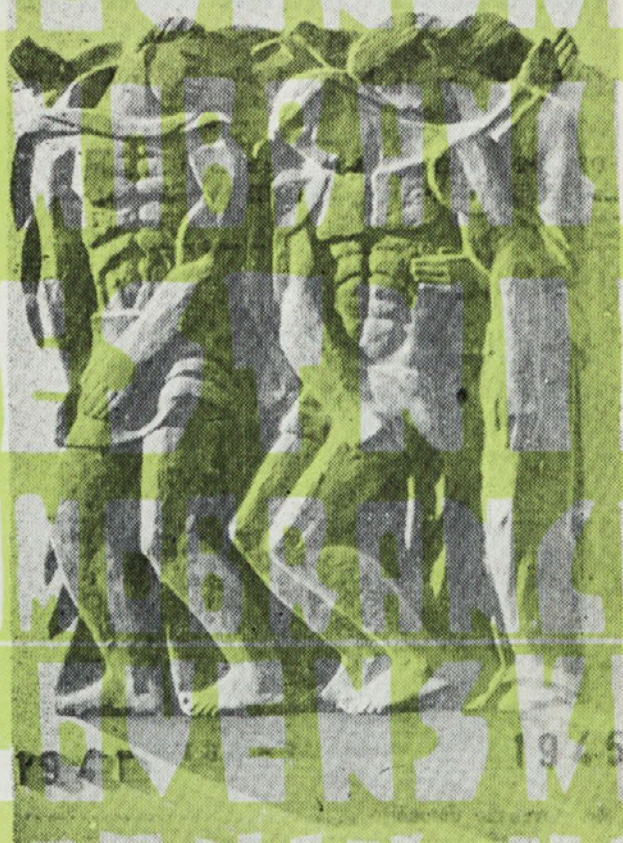

Año XXXIX Mayo-Junio 1988 Emisión Nº 2

VESTNIK SLOVENSКИH DOMOBANCEV IN DRUGIH RODOLJUBOV je glasilo svobodnjakov vključenih v ZDSPB. — Izdaja ga konzorcij, Ramón Falcón 4158, 1407 — Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, suc. 7, Buenos Aires.

VESTNIK — VOCERO es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Edición y redacción: Ramón Falcón 4158, 1407 - Buenos Aires. Director y Editor responsable: Rudi Bras.

VESTNIK — VOCERO is the voice of slovenian anticommunist veterans. Ovitek: Aleš Gošar.

Tiska: Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 - Buenos Aires, Argentina.

— o —

DENARNA NAKAZILA za naročnino in za „Tiskovni sklad Karla Mauserja“ pošiljajte na ime **VESTNIK**, na zgoraj napisani naslov uprave.

— o —

V S E B I N A

Za slovensko domačijo	73
O slovenski ustavi (zbral R. Smersu)	74
Revolucionarno ozračje v Jugoslaviji (Lojze Skobec)	94
Pismo majorja Barre-ja	102
Papeži in fatimska skrivnost (Ludovik Ceglar)	105
Gorbačova igra (L. M.)	115
PISMA	117
Opombe h knjigi škof Rožman (Ludovik Ceglar)	120
Cuesta creer lo dicho por Frondizi	III
Tiskovni sklad Karla Mauserja	III

VESTNIK VOJAKERO

SLOVENSКИH DOMOBANCEV IN DRUGIH RODOLJUBOV

AÑO XXXIX

MAYO-JUNIO 1988

„Za slovensko domačijo...“

Vsakoletni mesec junij s poživiljenimi spomini na junaško-tragične dni krvave medrevolucijske in tudi krvave porevolucijske dobe ter s primikom med letom nekoliko odmaknjenih svetlih podob padlih ali pomorjenih bratov in sestra, se je v teku časa poustvaril v neizčrpen vir predirnih razmišljanj in globokih uvidov.

Besede, spregovorjene ali zapisane v nezadržnem letu let, ki nam jih narekuje kozmično spovračanje usodnega meseca z razžarjenimi cvetovi bodečih vrtnic, odkrivajo zdaj, prej nevernim, skriti smisel in preroški dar. Moč teh besed ni v volji in umu vsakega pisca — si upamo reči — ampak prihaja od zgoraj, kjer naši mučenci bedijo nad nami. Saj je drugače težko razumeti presunljivo zvestobo, pred davnimi leti od brega odtrganih, in uglašenost otrok, rojenih na tujem, na oddaljeni zvok slovenske besede. Še manj pa bi bilo mogoče najti razlago za vihiro, ki zdajle doma bobneče malike iz gline podira — če ne bi verjeli, da iz pozabe že vstaja RAZGLAŠENJE vseh tistih, ki so nekoč se v zori mladosti darovali pojoč „za slovensko domačijo,

„...za naš dragi dom in rod!“

SLOVENSKA USTAVA

DOMOVINSKA DEMOKRATIČNA OPOZICIJA IN POLITIČNA EMIGRACIJA — ENEGA DUHA IN ENIH MISLI

Znano je, da se v Jugoslaviji bje boj za novo jugoslovansko ustavo. Vodstvu države, zlasti pa še Srbom sedanja ustava iz leta 1974 ni po volji in zato zahtevajo njeno spremembo. Predlog za spremembo je napravilo Predsedstvo SFRJ. Ta predlog je podprl Zvezni zbor skupščine SFRJ Jugoslavije. Tudi slovenska skupščina je dala soglasje temu predlogu za spremembo ustave.

Slovenska javnost je predlog za spremembo ustave z veliko večino odklonila, kar je razvidno iz slovenskega časopisja, iz obravnav na številnih zborovanjih in iz protestov posameznikov in skupin občanov, ki so jih pošiljali oblastem.

Zakaj so se ljudje uprli spremembam ustave? V predlogu Predsedstva so bile jasno opažene težnje po centralizaciji oblasti v Jugoslaviji, težnje v unitarizem, težnje po omejevanju kulture, gospodarske in politične samostojnosti republik, samobitnosti in suverenosti narodov in tudi težnje po stopnjevanju administrativnega poseganja v gospodarstvo.

Že sedaj je mnogo ustavnih predpisov republike Slovenije samo na papirju. Z novimi spremembami ustave pa bi bila samostojnost slovenske republike docela okrnjena.

Dne 16. marca 1987 je Društvo slovenskih pisateljev organiziralo javno tribuno z naslovom „Javna razprava o predlogu ustavnih sprememb“, katere se je udeležilo okrog 800 poslušalcev. Razen predstavnikov slovenske skupščine, organov oblasti in funkcionarjev komunistične partije, so vsi razpravljajci zavračali predlog Predsedstva. Javna tribuna je zahtevala, da se zavrne predlog. Toda slovenska skupščina je dne 18. marca 1987 pod pritiskom partije sprejela predlog Predsedstva z enim samim glasom proti.

Nato se je razvil boj proti predlaganim spremembam ustave, ki je dobil svojo dokončno obliko s sklepom, da naj Ustavna komisija upravnega odbora Društva slovenskih pisateljev skupaj z Delovno skupino za ustavni razvoj Slovenskega sociološkega društva izoblikuje Teze za novo slovensko ustavo. Tema dvema skupinama je bilo naročeno, da je treba predlagani osnutek amandmajev k ustavi SFRJ zavrniti in ne soglašati z nobenimi spremembami zvezne ustave, dokler Slovenija ne izoblikuje in sprejme najprej svoje ustave, s katero se bo proglasila za suvereno državo, in da se šele nato lahko preide k razpravi o ustavi Jugoslavije kot zveze suverernih držav. Sklenjeno je bilo, da morajo teze izhajati iz pravice naroda do samoodločbe in do države in iz njegove potrebe po politični, gospodarski in kulturni samostojnosti, iz težnje po dejanski demokratizaciji, pluralizmu, civilni družbi in pravni državi, kar je vse v skladu z zgodovinskimi težnjami slovenskega naroda.

Gradivo za slovensko ustavo

Obe komisiji — Ustavna komisija upravnega odbora Društva Slovenskih pisateljev in Delovna skupina za ustavni razvoj pri slovenskem sociološkem društvu — sta šli na delo in sestavili gradivo za slovensko ustavo. Naj omenimo osebe, ki so v teh komisijah sodelovale: S strani Društva slovenskih pisateljev so sodelovali: Milan Apih, Janez Menart, Tone Pavček, Dimitrij Rupel in Venko Taufer, s strani slovenskega sociološkega društva pa France Bučar, Tine Hribar, Peter Jambrek, Mitja Kamušič, Veljko Rus in Ivan Svetlik.

Gradivo za slovensko sestavo, ki ima 115 strani knjižne oblike, ima dva dela. V prvem delu sta dva predgovora. Prvega je napisal Tone Peršak, drugega pa sta napisala Dimitrij Rupel in Janez Menart. V drugem delu knjige, ki jo je v Ljubljani, meseca aprila 1988, izdal časopis za kritiko znanosti, pa so navedene teze ali osnovni stavki za ustavo republike Slovenije. Pri sestavi tez so sodelovali vsi zgoraj omenjeni člani obeh komisij.

V prvem predgovoru, ki ima naslov Kulturni in zgodovinski izвори slovenske ustave in ga je podpisal Tone Peršak, je bil objavljen sklep, da morajo teze izhajati iz pravice naroda do samoodločbe in do države in iz njegove potrebe po politični, gospodarski in kulturni samostojnosti, iz težnje po dejanski demokratizaciji, pluralizmu, civilni družbi in pravni državi. V drugem predgovoru, ki sta ga napisala Dimitrij Rupel in Janez Menart, je podarjena težnja po samostojnosti in državni suverenosti Slovenije. Slovenska ustava naj izhaja predvsem iz duha, ki ga izražajo naslednja načela:

- politični pluralizem — brez vnaprejšnje vodilnosti katerekoli stranke; družbeni odnosi postindustrijske oz. postmoderne družbe, ki temeljijo na spoštovanju individualne in narodne osebe;
- kultiviranje in intelektualizacija dela;
- nacionalna suverenost in enakopravnost;
- ločitev zakonodajne, sodne in izvršne oblasti.

Tem predgovorom sledijo članki, ki utemeljujejo teze za slovensko ustavo. Prvi članek vsebuje poročilo o delovanju Društva slovenskih pisateljev, ki jo je napisal Rudi Šeligo in v katerem utemeljuje poseg DSP na politično področje. — Sledi članek „Sociološki pogled na ustavni razvoj“, ki sta ga napisala Ivan Bernik in Peter Jambrek. — Nato je objavljeno strokovno gradivo, ki govori o temeljnih načelih, človekovih pravicah, o podjetjih, lastnini in gospodarski ureditvi, o javnih službah, o občinah in mestih ter o državni ureditvi.

Naj navedemo še nekaj samostojnih člankov iz omenjenega Gradiva za slovensko ustavo. Peter Jambrek piše o ustavi in slovenskem narodnem vprašanju, kjer med drugim odklanja delavsko samoupravljanje, ker je nefunkcionalna fasada državnega diriganega gospodarstva. Tudi navaja dve izvorni nalogi ustave. Po eni strani ustava ustanavlja državo in določa njeno ureditev, po drugi strani pa opredeljuje pravice in svoboščine člo-

veka in državljana v razmerju do te oblasti in njenih organov. Ustava kot vrhovni pravni akt pooblašča državo za sprejemanje zakonov na izrecno določenih področjih.

Pri vprašanju kaj sodi in kaj ne sodi v ustavo — nadaljuje Jambrek — so avtorji ustavnega osnutka izhajali iz izhodiščnega načela pravice slovenskega naroda do samoodločbe. To temeljno načelo urejanja odnosov med narodi seveda pomeni, da ima slovenski narod neodtujljivo, trajno in ponovljivo pravico, da popolnoma svobodno, kadarkoli in kakorkoli želi, določa svoj notranji in zunanji položaj brez vmešavanja od zunaj, in da po svoji volji uresničuje svoj politični, gospodarski, družbeni in kulturni razvoj. To pa pomeni, da ima v situaciji ustavno revizijskega postopka časovno prioriteto narod pred zvezno državo. — Glede na tekst ustave je treba poudariti, da vanjo nesporno sodita samo poglavji o ureditvi države ter o temeljnih pravicah in svoboščinah človeka. Ideologija ne spada v območje ustavnega in državnega urejanja.

V članku „Filozofska utemeljitev“ je Tine Hribar zapisal nekaj odličnih misli, ki naj bi veljale kot uvodni člen v ustavi. Glasijo se takole: **Zavedajoč se svetosti življenja in človekovega dostojanstva: izhajajoč iz**

- temeljnih človekovih pravic in državljskih svoboščin,
- temeljne pravice vsakega naroda do samoodločbe,
- temeljnega zgodovinskega dejstva, da smo Slovenci z lastnimi močmi izoblikovali svojo narodno samobitnost in uveljavili svojo državnost,

z namenom, da ob spoštovanju dediščine slovenskega naroda zagotovimo kulturni, ekonomski, politični in socialni razvoj Slovenije, sprejmemo naslednjo ustavo Republike Slovenije.

Sledi članek Toneta Peršaka „Temeljna načela in določila“. Ta temeljna načela in ustava naj slovenskemu narodu v celoti omogočijo svobodno uveljavljanje vseh njegovih kulturnih, civilizacijskih, gospodarskih, političnih in socialnih posebnosti.

Peter Jambrek govori v naslednjem članku zopet o temeljnih človekovih pravicah in svoboščinah. Omenja Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, omenja nemško „Weimarsko ustavo“, italijansko povojno ustavo in Sklepno listino Helsinške konference. Jambrek posebno naglašča, da je svoboda nasprotovanj, svoboda kritike in izbora med alternativami prvi pogoj in sestavina človekovih pravic.

Veljko Rus je v naslednjem članku „Delo, lastnina, kultura in demokracija“ poudaril, da je delo pglavitni vir prilaščanja in s tem legitimna osnova lastnine; lastnina pa je pglavitni pogoj za avtonomnost človekovega dela. Povezovanje dela z lastnino omogoča avtonomno in odgovorno delo, ki je osnova za vzpostavljjanje vezi med delom in kulturo.

Ivan Svetlik je v naslednjem članku „Socialne pravice in ureditev družbenih dejavnosti“, opisal funkcijo družbenih dejavnosti, katerih naloga je zadovoljevanje določenih potreb ljudi, ki so skupne vsemu prebivalstvu.

Mitja Kamusič piše v svojem članku o lastninskih in organizacijskih razmerjih.

France Bučar razpravlja v članku „Državna ureditev“, kako naj bo urejena država in zlasti poudari, da je državna uprava strokovna in nepolitična. Zakonodajna funkcija je izključno v rokah skupščine. Vlada je operativni organ in je kot tak najvišji upravni in izvršilni organ republike. Sodna funkcija je ločena od ostalih vej oblasti in je samostojna. Izven organizacije rednega in posebnega sodstva stoji ustavno sodišče, katerega naloga je odločati glede skladnosti zakonov z ustavo in sporov o pristojnosti. Funkcija predstavništva države in koordinativna funkcija v izvajanju državne oblasti je odražena v predsedniku republike.

Tem člankom sledijo nato teze ali osnovni stavki Ustave republike Slovenije z uvodnim besedilom, ki smo ga navedli v članku Tineta Hribarja.

USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

pa se v glavnih in bistvenih določbah glasi takole:

I. Temeljna načela in določila

Republika Slovenija je država slovenskega naroda in vseh ljudi, ki so si v skladu z zakonom pridobili pravico do slovenskega državljanstva. Republika Slovenija je država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda, na njegovi trajni pravici do samoodločbe, vključno s pravico do združevanja v zvezo držav ali do odcepitve od takšne zveze držav, svobodnega odločanja o notranjepolitični ureditvi, zunanjepolitični ureditvi, zunanjepolitičnih odnosih in o zadevah obrambe. Oblast pripada ljudstvu. Državljeni Republike Slovenije izvajajo svojo oblast prek neposredno voljenih zastopnikov, v posameznih primerih, navedenih v tej ustavi, pa neposredno z referendumom.

* * *

Republika Slovenija obsega ozemlje znotraj mednarodno priznanih in zagotovljenih meja, določenih z razmejitvijo med Jugoslavijo in Italijo, Avstrijo in Madžarsko, ter z razmejitvami z republiko Hrvaško.

* * *

Republika Slovenija ima svojo zastavo, grb in himno.

* * *

Suverenost slovenskega naroda temelji na njegovi državnosti, ki izhaja iz pravice do samoodločbe.

Vsaka odločitev, ki pomeni uporabo pravice do samoodločbe, mora biti sprejeta z referendumom; v postopku odločanja morajo biti spoštovane vse temeljne človekove pravice in državljanske svoboščine.

* * *

Republika Slovenija zagotavlja državljanom Slovenije pravice in svoboščine, zagotovljene z Ustanovno listino OZN in drugimi to področje urejajočimi dokumenti in mednarodnimi sporazumi, ter jamči za te pravice in svoboščine pred mednarodnimi forumi in javnostjo.

Vsakdo ima pravico do življenja. V republiki Sloveniji ni smrtne kazni. Človekovo dostojanstvo in integriteta osebnosti sta nedotakljivi. Svoboda slehernega državljana je neodtujljiva in omejena samo s svobodo in pravicami drugih ljudi. Vsi ljudje so pred zakonom enakopravni ne glede na raso, narodnost, jezik, spol, veroizpoved, politično ali kakšno drugo prepričanje, spolno usmerjenost, gmotno stanje, rojstvo, socialni izvor, družbeni ali kakršenkoli drugi položaj.

* * *

Državljeni Slovenije imajo pravico do prostovoljnega združevanja v organizacije, zveze in društva vseh vrst, naj bo na podlagi političnih, verskih, strokovnih, stanovskih ali kakšnih drugih sorodnih interesov oziroma prepričanj.

* * *

Uradni jezik na območju Slovenije je slovenski. Na območjih, kjer avtohtono živijo pripadniki madžarske in italijanske narodnosti, je drugi, enakopravni uradni jezik madžarski oziroma italijanski.

* * *

V republiki Sloveniji obstajajo različne oblike lastnine. Vsa naravna in kulturna bogastva Slovenije so skupna last slovenskega naroda; lastninsko pravico nad njimi lahko pridobijo samo državljeni Slovenije oziroma slovenske pravne osebe. Splošna lastninska pravica naroda do teh bogastev je neodtujljiva in jih ni dovoljeno odprodati tujim državljanom ali družbam. Vsi državljeni in vse pravne osebe Slovenije so odgovorni za varstvo naravnega in kulturnega bogastva in njegovo ohranitev za potomstvo.

* * *

V gospodarstvo republike Slovenije se enakopravno vključujejo podjetja in delovne organizacije vseh oblik zadruga, zasebni obrtniki, kmetje in ljudje, ki delajo v samostojnih poklicih. Obračunavanje in delitev nacionalnega dohodka Slovenije sta neomejena pristojnost republike Slovenije.

* * *

Glede na posebni nacionalni pomen kulture, umetnosti, izobraževanja, znanosti in raziskovanja, zdravstva ter socialnega skrbstva in telesne kulture je tem področjem zajamčena posebna družbena skrb.

* * *

V republiki Sloveniji velja delitev oblasti na zakonodajno, izvršno in sodno.

* * *

Obramba domovine je dolžnost slehernega državljana Republike Slovenije.

* * *

Ob odločitvi državljanov za skupnost z drugimi državami nima nihče pravice odstopiti tej skupnosti pristojnosti iz temeljnih načel in določil te ustave. O pristojnostih, ki začasno preidejo na takšno skupnost, slovensko ljudstvo odloča z referendumom.

Republika Slovenija je dolžna zagotavljati pogoje za sodelovanje vseh Slovencev in njihovih ustanov ne glede na to, ali živijo in delujejo v Sloveniji ali zunaj nje, in tako skrbeti za obstoj in razvoj slovenskega naroda v okviru meddržavne skupnosti narodov.

* * *

Republika Slovenija zagotavlja Madžarom in Italijanom na Slovenskem pravico do samostojnega kulturnega, socialnega, gospodarskega in političnega razvoja, pravico do povezovanja z matičnim narodom in vse druge pravice, opredeljene z ustreznimi akti OZN in mednarodnimi sporazumi.

* * *

Odnose z drugimi državami goji Republika Slovenija na podlagi spoštovanja nacionalne suverenosti in pravice vseh narodov do samoodločbe, enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav.

Republika Slovenija spoštuje in se zavzema za uresničevanje splošno priznanih pravil mednarodnega prava.

Republika Slovenija si prizadeva za reševanje mednarodnih sporov po mirni poti. Prodajanje orožja ali kakršnokoli vojaško sodelovanje z državami, ki so v vojni, ni dovoljeno. Republika Slovenija se zavzema za vzpostavitev in razvoj vseh oblik mednarodnega sodelovanja, za svobodo obveščanja in svobodno menjavo materialnih in duhovnih dobrin z vsemi državami.

II. Pravice človeka in državljana

Vsakdo ima pravico, da svobodno izraža pripadnost svojemu narodu ali narodnosti, da goji in izraža svojo kulturo, uporablja svoj jezik in pisavo. Državljanom republike Slovenije, ki niso slovenske narodnosti, so v Sloveniji zajamčene iste pravice kot državljanom slovenskega rodu.

Svoboščine in pravice človeka in državljana so omejene samo z enakimi svoboščinami in pravicami drugih ter z dolžnostmi in omejitvami, ki so jih državljani sprejeli s to ustavo, in ki jih določa zakon.

* * *

Temeljnih pravic in svoboščin ni dovoljeno izrabljati za razpihovanje nacionalnega, rasnega ali verskega sovraštva in nestrpnosti, ali za spodbujanje h kaznivim dejanjem.

Prepovedano je propagiranje vojne ali hujskanje k idejni nestrpnosti, k zapostavljanju in nasilju.

Pravica do zasebnega življenja

Vsakemu človeku je zagotovljena pravica do spoštovanja njegovega zasebnega in družinskega življenja in doma. Nikogar ni dovoljeno žaliti, škodovati njegovemu ugledu ali ga neutemeljeno vznemirjati. Vsak človek ima pravico do zakonite zaščite pred takšnim vmešavanjem, žalitvami ali škodovanjem.

* * *

Stanovanje je nedotakljivo. Nihče ne sme brez odločbe, izdane na

podlagi zakona, vstopiti v tuje stanovanje ali v druge prostore in jih preiskovati brez dovoljenja stanovalca. Pri preiskavi mora biti zagotovljena prisotnost državljana ali njegovega zastopnika.

Svoboda in tajnost dopisovanja in vseh drugih oblik sporočanja sta z ustavo zajamčeni in nedotakljivi.

Pravica do osebne svobode

Vsakdo ima pravico do osebne svobode in osebne varnosti.

* * *

Prepovedano je od kogarkoli zahtevati, naj opravlja prisilno ali obvezno delo.

* * *

Vsi državljani Slovenije in vsi ljudje, za katere ni z zakonom določenih omejitev za bivanje v republik Slovenij, se smejo svobodno gibati po njenem ozemlju in si prosto izbirati prebivališče. Vsak državljan ima pravico svobodno zapustiti državo in se začasno ali za stalno naseliti v tujini in vsakdo se lahko kadarkoli vrne v domovino.

Sodno varstvo pravic in svoboščin

Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in obveznostih in o kakršnihkoli obtožbah proti njemu javno ter v zakonitem roku odloča neodvisno in nepristransko, z zakonom ustanovljeno sodišče.

* * *

Sodne obravnave so javne in sodbe se izrekajo javno. Tisk in javnost sta lahko izločena iz dela ali iz celotnega postopka v interesu morale in če to zahtevajo koristi mladoletnikov ali zaščita zasebnega življenja strank, in v primerih, ko bi javnost po oceni sodišča lahko škodovala interesom pravičnosti.

* * *

Vsi ljudje so enakopravni pred sodiščem. Vsakdo ima pravico do enakega varstva svojih pravic v postopku pred sodiščem in državnimi ter drugimi javnimi organi, ki odločajo o njegovih pravicah, obveznostih in interesih.

Funkcionarji države in uslužbenci javnih ustanov so odgovorni za dejanja, s katerimi so kršene pravice človeka in državljana. V takšnih primerih velja civilna odgovornost tudi za državo in državne organe in javne ustanove.

Osebna varnost med sodnim postopkom

Kdor je obtožen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni sodno ugotovljena in s pravnomočno sodbo potrjena njegova krivda.

S človekom, ki mu je bila odvzeta prostost, je treba ravnati spoštljivo do njegovega dostojanstva, integritete njegove osebnosti in nedotakljivosti telesa.

* * *

Obtoženci morajo praviloma biti ločeni od obsojencev in zanje mora veljati poseben red. Mladoletni obdolženci morajo biti ločeni od odraslih in o njihovih primerih je treba razpravljati in odločati kar najhitreje.

Pripor, pregledi, osebne preiskave in vse druge oblike omejevanja osebne svobode so dovoljene samo na podlagi utemeljene odločbe sodišča in samo na način, ki ga določa in dovoljuje zakon.

Samo v nujnih primerih, ki so izrecno določeni z zakonom, sme organ javne varnosti sprejeti začasne ukrepe. Če sodišče v naslednjih osemindesetih urah teh ukrepov ne potrdi, jih je šteti za preklicane.

Priprta oseba mora biti v jeziku, ki ga razume, takoj obveščena, zakaj je priprta in česa obdolžena. V čim krajšem času ji mora biti tudi pismeno sporočena obtožba, ki je vložena proti njej.

Oseba, ki je prijeta ali priprta zaradi kaznivega dejanja, mora biti najkrajšem času izročena sodišču in v zakonitem roku obsojena ali oproščena. Na prostosti ostane, če po oceni sodišča ni nevarna za javni red in mir, in če je mogoče dobiti jamstvo, da se bo udeležila sodne obravnave in vseh drugih nujnih pastopkov.

Oseba, ki ji je bila odvzeta prostost, ima pravico začeti postopek za sodno preverjanje in oceno zakonitosti in utemeljenosti pripora.

* * *

Nezakonito in kaznivo je vsako telesno in moralno nasilje nad osebami, ki jim je kakorkoli omejena prostost. Prepovedano in kaznivo je kakršnokoli izsiljevanje priznanj in izjav.

* * *

Vsakdo, ki je bil nezakonito prijet ali je bil žrtev nezakonitega pripora, ima pravico do odškodnine.

* * *

Vsakomur, ki je obtožen kaznivega dejanja, so zajamčene naslednje pravice:

— biti v najkrajšem času in v njemu razumljivem jeziku podrobno obveščen o naravi in razlogih obtožbe;

— imeti na razpolago potreben čas in nujne olajšave, da pripravi svoj zagovor in sodeluje z zagovornikom, ki si ga izbere;

— biti sojen brez večje zamude;

— biti navzoč pri obravnavi in se zagovarjati sam ali imeti zagovornika, ki si ga je izbral oziroma biti obveščen o tej svoji pravici in dobiti vselej, kadar to terja pravica, zagovornika po uradni dolžnosti in to brezplačno, če ga ne more plačati;

— slišati ali predlagati, naj drugi slišijo priče, ki ga obremenjujejo, in zahtevati prihod in zaslišanje prič obrambe ob enakih pogojih, kot veljajo za priče obtožbe;

— ne biti prisiljen, da bi pričal proti samemu sebi ali priznal krivdo.

V postopku proti mladoletnikom je treba upoštevati njihovo starost in koristi prevzgoje.

Pravice obsojenih oseb

Kdor je spoznan za krivega storjenega kaznivega dejanja, ima v skladu z zakonom pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih organov; višje sodišče je dolžno preveriti odločbo o krivdi in obsodbo.

* * *

Če je dokončno izrečena kazenska obsodba kasneje razveljavljena ali je obsojenec pomiloščen, ker novo ali naknadno odkrito dejstvo dokazuje, da je šlo za sodno zmoto, mu mora biti v skladu z zakonom povrnjena škoda.

Nihče ne sme biti preganjan ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil že oproščen krivde ali obsojen s pravnomočno sodbo.

Nihče ne sme biti obsojen zaradi dejanj ali opustitev, ki ob storitvi niso pomenila z zakonom določenega kaznivega dejanja. Prav tako mu ne sme biti izrečena višja kazen od tiste, ki bi mu bila izrečena takrat, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno. Če določi zakon po storitvi za to kaznivo dejanje milejšo kazen, mora biti krivec deležen omilitve.

* * *

Kazen mora biti takšna in tako odmerjena, da ustreza pobožšanju obsojenca in njegovi ponovni vključitvi v družbeno življenje in da hkrati omogoča zaščito družbe in posameznika pred zločinci.

* * *

Mladoletni prestopniki morajo biti ločeni od odraslih in zanje mora veljati režim, ki ustreza njihovi starosti in osebnostnim okoliščinam, in jim omogoča izobraževanje.

Kaznjenci, ki so bili obsojeni zavoľjo kaznive politične dejavnosti, imajo pravico prestatjati kazen ločeno od drugih obsojencev in zanje mora veljati režim, ki ustreza njihovemu izobrazbenemu in poklicnemu položaju.

Svoboda misli in izražanja

Zajamčena je svoboda misli, opredelitve in izražanja. Ta pravica zajema svobodno mišljenje, idejnega, moralnega, političnega in verskega prepričanja; svobodo sprejemanja in dajanja obvestil brez vmešavanja javne oblasti; svobodo tiska in drugih oblik javnega obveščanja ter izražanja; svobodo govora in javnega nastopanja.

* * *

Nikomur ne more biti vnaprej onemogočeno v sredstvih javnega obveščanja izražati in objavljati svoja mnenja. Vsakdo ima pravico biti objektivno in resnično obveščen o vseh pomembnih vprašanjih.

Prepovedana je cenzura tiska in drugih sredstev javnega obveščanja.

Prepovedano in kaznivo je razširjati lažne vesti o posamezniku in o javnih zadevah.

Zajamčena je pravica do popravka objavljenega obvestila, s katerim sta prizadeta pravica ali interes posameznika, organizacije ali organa.

Svoboda znanosti in umetnosti

Umetnost in znanost sta svobodni. Zajamčena je svoboda umetniškega znanstvenega ustvarjanja in pouka.

* * *

Vsakdo ima pravico, udeleževati se kulturnega življenja ter uporabljati dosežke znanosti.

* * *

Zajamčeno je varstvo moralnih in materialnih koristi, ki izvirajo iz znanstvene ali umetniške dejavnosti.

* * *

Prepovedano je kakršnokoli upravno politično omejevanje znanstvenega in umetniškega dela; v skladu z opredelitvijo o posebnem pomenu znanstvenoraziskovalnega in kulturnega delovanja je Republika dolžna poskrbeti za dodatne oblike materialnega spodbujanja teh dejavnosti.

* * *

Na področju znanosti in umetnosti so dovoljene vse oblike samostojnega dela in tudi vse oblike interesnega združevanja ustvarjalcev med seboj ter ustvarjalcev in uporabnikov.

Svoboda vesti in veroizpovedi

Vsakdo ima pravico do svobode vesti, verske opredelitve in izpovedovanja vere.

Nihče ne sme nikogar siliti k ničemer, s čimer bi bila kršena njegova pravica do svobodnega izpovedovanja ali sprejemanja vere ali prepričanja po prostem preudarku.

Svoboda izpovedovanja vere in prepričanja je lahko omejena le na podlagi zakona iz razlogov ki so nujni za to, da se zavarujejo javna varnost, zdravje, morala in pravice ter svoboščine drugih.

* * *

Cerkveni značaj ter bogoslužni cilj kateregakoli združenja ali ustanove ne moreta biti vzrok kakršnihkoli omejitev za njihovo ustanovitev, pravno sposobnost in dejavnost.

* * *

Starši imajo pravico, da svojim otrokom zagotovijo takšno vzgojo in izobrazbo, ki je v skladu z njihovim prepričanjem.

Svoboda zbiranja in združevanja

Priznana je pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj.

Vsi ljudje imajo pravico, da se svobodno združujejo z drugimi da bi varovali svoje koristi ali se zavzemali za svoja moralna in politična in druga prepričanja. Ta pravica vključuje pravice do svobodnega vključevanja in izstopanja ter ustanavljanja socialnih, ekonomskih, idejnih, kulturnih in političnih gibanj, organizacij in ustanov.

Pravica do stavke in delavskih sindikatov

Delavci imajo pravico do stavke.

* * *

Delavec ima pravico, da z drugimi delavci ustanavlja neodvisne sindikate.

* * *

Sindikati imajo pravico ustanavljanja nacionalnih združenj in se povezovati v mednarodne sindikalne organizacije.

Sindikatom ni mogoče predpisati nobene druge obveznosti, razen te, da se v skladu z zakonskimi določbami registrirajo pri ustreznem državnem organu.

Pravica do udeležbe pri vodenju javnih zadev in volilna pravica

Vsak državljan ima pravico:

— sodelovati neposredno ali posredno po svobodno izvoljenih predstavnikih pri upravljanju javnih zadev

— voliti in biti voljen na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah, ki zagotavljajo volilec svobodno izražanje njihove volje, in

— biti ob splošnih enakih pogojih sprejet v javne službe Republike.

* * *

Volilno pravico imajo vsi polnoletni državljani Republike Slovenije.

Vsak državljan ima pravico pošiljati peticije, dajati vloge in predloge državnim in drugim javnim organom ter zahtevati odgovor nanje in dajati politične in druge pobude splošnega pomena.

Pravica in dolžnost do obrambe

Vojaška služba je obvezna v mejah in na način, ki ga določa zakon. Dolžnost vojaške službe ne sme prizadeti zaposlitve državljana in uveljavljanja njegovih političnih pravic.

* * *

Ureditev oboroženih sil je v skladu z demokratično politično kulturo slovenske civilne družbe in njene državne ureditve. Priznana je pravica do ugovora vesti, ki jo lahko uveljavijo vsi, ki zavoljo svojih verskih ali nravnih nazorov niso pripravljeni sodelovati pri izvrševanju vojaških dolžnosti v okviru oboroženih sil. Tem osebam mora Republika omogočiti, da na drug način in enakovredno vsem drugim vojaškim obveznikom izpolnijo svojo državljansko dolžnost.

Izročitev in pribežališče

Izročitev državljana Republike Slovenije je dovoljena samo v primerih, ki so izrecno predvideni v ustreznih mednarodnih sporazumih. V nobenem primeru ni dovoljena zavoljo političnih kaznivih dejanj.

* * *

Zajamčena je pravica pribežališča tujim državljanom in osebam brez državljanstva, ki so preganjani zaradi zavzemanja za svobodo in pravice človeka.

III. Socialno-ekonomske pravice in razmerja

Socialne pravice in razmerja

Republika priznava svojim državljanom socialne pravice; pravico do dela, družine in otrok, izobraževanja, socialne varnosti ter pravico do varovanega zdravja in okolja in druge z zakonom opredeljene pravice, da bi tako zagotovila zadovoljevanje njihovih skupnih potreb ter njihovo povezanost v skupnost in preprečila nesprejemljive socialne razlike.

Za uresničevanje teh socialnih pravic država zagotavlja materialne in organizacijske pogoje ter ustanavlja in financira javne službe za izvajanje socialnih programov.

* * *

Na področju družbenih dejavnosti sta dovoljena tudi zasebna pobuda in delovanje.

Posamezniki, skupine, krajani, občine in podjetja lahko za zadovoljevanje svojih oziroma skupnih potreb članov ustanavljajo, razvijajo in financirajo posebne družbene službe ter izvajajo posebne od države neodvisne socialne programe. Državljeni lahko oblikujejo posebne skupnosti za samoupravno urejanje zadev iz posameznih področij republiških pristojnosti. Njihove pravice in dolžnosti javnopravnega značaja ureja poseben zakon.

Pravica do dela in do svobode dela

Človekovo delo je svobodno. Vsakdo lahko prosto izbira poklic in zaposlitev. Vsakomur je pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto.

Vsakdo ima pravico do dela, do ustreznih pogojev za delo, ki zagotavljajo pravičen zaslužek, higiensko in tehnično varstvo pri delu, enake možnosti napredovanja, počitek, plačan dopust in nadomestilo za praznične dni ter do ustrezne omejitve delovnega časa. Mladina, matere in invalidne osebe uživajo pri delu posebno varstvo.

Pravice družine in otrok

Republika priznava pravice družine kot naravne skupnosti. Zakonska zveza je urejena na podlagi moralne in pravne enakosti zakoncev in se sklepa s svobodno privolitvijo. Republika varuje in pomaga družinam predvsem pri njeni ustanovitvi in tisti čas, dokler je ta odgovorna za preživljanje in vzgojo otrok.

Republika varuje materinstvo, otroke in mladino ter podpira za to potrebne ustanove.

* * *

Starši so dolžni vzdrževati, izobraževati in vzgajati otroke ne glede na to, ali so bili rojeni v času trajanja zakonske zveze ali zunaj nje. Otroci rojeni zunaj zakonske zveze imajo enake pravice kot otroci rojeni v njej. Pravica človeka je, da svobodno odloča o rojstvu otrok. Položaj otrok brez ustrezne družinske oskrbe, ureja zakon.

Pravica do izobraževanja in do izobrazbe

Vsakdo ima pravico, da enakopravno pridobiva znanje in strokovno izobrazbo vseh vrst in stopenj v javnih in zasebnih šolah.

* * *

Osnovno izobraževanje je obvezno in brezplačno. Srednje je dostopno za vse in brezplačno. Visokošolsko izobraževanje mora biti dostopno vsem, ki imajo za to ustrezne sposobnosti. Republika uresničuje to pravico s štendijami ter družinskimi in drugimi podporami.

* * *

Univerze in druge visoke šole v mejah zakona avtonomno določajo svojo notranjo ureditev.

Pravica do socialne varnosti in zdravja

Vsakdo ima pravico do socialne varnosti, vključno s socialnim zavarovanjem in pravico do podpore za osnovne življenjske potrebe v primeru brezposelnosti ali nezmožnosti za delo.

* * *

Republika je dolžna ustvarjati pogoje za usposobitev ter zaposlitev državljanov, ki niso popolnoma zmožni za delo, invalidnih otrok in težje prizadetih.

* * *

Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva.

* * *

Nikogar ni mogoče prisiliti k zdravstvenem postopku, razen v primerih, ki jih določa zakon.

* * *

Republika zagotavlja pogoje za zdravo življenjsko okolje.

* * *

Vsakdo je dolžan varovati naravo in njene dobrine, naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike.

Lastninske pravice

Temeljni vir lastnine je delo; lastnina pa jamstvo za samostojno delo.

* * *

Zakon določa načine pridobitve in uživanja lastnine ter njene meje, da bi zagotovil njeno družbeno funkcijo. Republika z zakonom prepoveduje zlorabo lastninske pravice. V primerih, določenih z zakonom, je zaradi splošnega družbenega interesa — proti odškodnini — možna razlastitev nepremičnin.

Da bi dosegli smotrno uporabo zemlje, zakon državnim, javnim, za družnim in zasebnim zemljiškim posestnikom lahko nalaga posebne obveznosti in omejitve.

Namembnost kmetijskega zemljišča je dovoljeno spremeniti samo z zakonom.

* * *

Zajamčena je pravica dedovanja.

Gospodarske dobrine so lahko v zasebni, zadrudni, korporacijski, v državni ali drugi javni lasti.

* * *

Zakon obravnava vse oblike lastnine enakopravno, tako glede davkov in družbenih prispevkov, kakor tudi glede preprečevanja gospodarske in ekološke škode, ki bi nastala drugim osebam oz. družbi.

Pri dobrinah v javni lasti zakon določa, da mora funkcije nosilca lastninske pravice prevzeti republika, občina ali druga teritorialna oziroma funkcionalna javnopravna skupnost. Zakon določa pooblastila, dolžnosti in odgovornosti organa, ki zastopa te javnopravne skupnosti.

Ekonomska razmerja

Javna in zasebna gospodarska pobuda sta svobodni.

* * *

Zakon določa obveznosti, pogoje in omejitve državljanom, državnim organom ter javnim in zasebnim pravnim osebam pri ustanavljanju podjetij in pri njihovem upravljanju.

* * *

Podjetniška pobuda se ne sme izvajati v nasprotju z družbeno in nacionalno koristjo, ali tako, da bi škodila naravi, varnosti, svobodi ali človeškemu dostojanstvu.

* * *

Državljeni lahko ustanavljajo zadrage, korporacije ali druge oblike organiziranega sodelovanja. Oblike lastništva in pridobivanje dohodka ureja zakon tako, da so deleži vseh imetnikov lastninskih pravic enakopravno obravnavani.

* * *

Delavci so lahko udeleženi pri dohodku, ki so ga ustvarili z upravljanjem ali soupravljanjem podjetja.

* * *

Delavci ne morejo neposredno trpeti posledic nesmotrnega gospodarjenja.

* * *

Upravljanje podjetij v javni lasti temelji na načelu javne odgovornosti.

Pravice delavcev do upravljanja podjetij: varianta samoupravljanja

Delavci imajo pravico sodelovati pri upravljanju podjetij, v katerih so zaposleni. Obseg in način tega sodelovanja določa zakon.

* * *

Samoupravne pravice članov delovnih organizacij zagotavljajo:

— neposredno odločanje vseh članov o izvolitvi do odpoklica vodilnih ljudi v organizaciji in odločanje o konstitutivnih aktih,

— posredno ali neposredno kontrolo nad upravljanjem in vodenjem delovne organizacije, ter
— izvajanje pozitivnih in negativnih sankcij po predstavniških organih.

Strokovnost in učinkovitost odločanja v delovni organizaciji se zagotovi s pravico veta strokovnih služb, če gre za domnevo o nestrokovni odločitvi.

* * *

Zakonitost odločanja se zagotavlja s pravico veta ustreznih vodilnih oseb v primerih domnevne kršitve zakonskih določil.

* * *

V delovnih organizacijah, ki niso regulirane s tržnimi mehanizmi, se zagotavlja učinkovita kontrola uporabnikov oziroma klientov.

IV. Državna ureditev

Organizacija skupščine

Skupščino sestavljajo poslanci slovenskega naroda. Poslanci so predstavniki naroda, ne samo kake politične stranke, vezani so s svojo vestjo.

Poslanci se volijo po volilnih okrajih s splošnim, neposrednim in tajnim glasovanjem.

Listam, ki v enem volilnem okraju ne dobijo niti pet odstotkov glasov, se ne dodeli poslansko mesto.

Skupščina se voli za štiri leta.

Trajanje mandata skupščine se lahko podaljša samo v primeru vojne in sicer z zakonom.

Nova skupščina mora biti izvoljena najkasneje v dveh mesecih po razpustu prejšnje. Prvo zasedanje mora biti najkasneje v 14. dneh po izvolitvi.

Skupščina se sestaja na redno zasedanje dvakrat na leto.

Skupščina je lahko sklicana na izredno sejo na pobudo svojega predsednika, predsednika republike ali tretjine svojih članov.

Skupščina se lahko sama razpusti še pred iztekom svojega mandata.

Skupščino lahko razpusti tudi predsednik republike v primerih, določenih z ustavo.

Skupščino je mogoče odpoklicati na podlagi splošnega referendum, posameznega poslanca pa na podlagi referendum, izvedenega v njegovem volilnem okraju.

Z zakonom se določijo primeri, ko nekdo ne more biti izvoljen za poslanca.

Skupščina sama presoja primere spornosti mandatov svojih članov.

Član skupščine ne more biti preganjan zaradi mnenj, ki jih je izrazil v skupščini ali zaradi glasovanja.

Član skupščine ne more biti podvržen kazenskemu postopku brez pri-

volitve skupščine, niti mu ne sme biti odvzeta osebna svoboda, razen v primeru, da je zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je obvezen pripor.

Zasedanja skupščine so javna.

Skupščina lahko na lastno pobudo ali na predlog vlade sklene, da so posamezne seje tudi tajne.

Skupščina lahko odloča, če je na seji najmanj polovica poslancev, in sicer z večino navzočih.

Skupščina sprejme za svoje delo in organizacijo poslovnik in sicer z absolutno večino svojih članov.

Skupščina ima predsednika.

Člani skupščine dobivajo honorar, ki je določen z zakonom.

Zakonodajna dejavnost skupščine

Slehera dolžnost ali prepoved z obvezno močjo sme biti odrejena samo z zakonom.

Zakonodajno pobudo imajo vlada, vsak član skupščine in senat.

Zakonski osnutek lahko predlaga tudi 1000 volilcev.

Zakonski osnutek, predložen skupščini, prouči po predpisih poslovnika najprej pristojna komisija, ki ga s svojim poročilom predloži skupščini, ta pa obravnava najprej po posameznih členih, zatem pa še v celoti.

S poslovnikom se določi, kdaj sme skupščina sprejemati zakon po skrajšanem postopku.

Če skupščina ne sprejme zakona, ki je bil predložen na pobudo volilcev, mora o vprašanju, ki je predmet take pobude, razpisati referendum. Skupščina je vezana na izid referenduma.

Referendum lahko zahteva tudi vlada, če njene pobude za izdajo zakona skupščina ni sprejela.

Samo na temelju poprej opravljenega referenduma lahko skupščina sprejema zakone, ki bi pomenili bistveno poseganje v ustavno zagotovljene pravice državljanov; in zakone, s katerimi bi se na temelju mednarodnih ali mednacionalnih dogovorov spremenil položaj Slovenije kot samostojne republike.

V primeru spora odloča o tem ustavno sodišče.

* * *

Sprememba ustave je možna samo na temelju referenduma.

* * *

Zakone razglašča predsednik republike v roku meseca dni, veljati pa začnejo osmi dan po objavi.

Predsednik lahko pred razglasitvijo zakona terja, da skupščina o njem še enkrat razpravlja.

Zakon, ki ima za posledico nove stroške, mora predvideti vir za njihovo pokritje.

Skupščina sme odrediti preiskave o zadevah javnega pomena. V ta namen imenuje komisijo, ki ima v zadevah poizvedovanja in proučevanja enaka pooblastila kot sodni organi.

Senat

Senat je predstavništvo socialnih, ekonomskih, kulturnih in občinskih teles (organizacij, skupnosti ali ustanov).

Senat ima članov in ga sestavljajo:

..... predstavnikov sindikatov

..... predstavnikov gospodarskih organizacij

..... predstavnikov kmetijskih zadrug

..... predstavnikov družbenih dejavnosti

..... predstavnikov občin

Senatorje volijo ustrezne organizacije javnega ali privatnega prava. Senatorji se volijo za dobo šestih let. Vsaki dve leti poteče mandat tretjini članov.

Senator ne more biti istočasno poslanec skupščine.

Glede poslanske imunitete so senatorji izenačeni s poslanci.

Senat predlaga neposredno ali prek vlade predloge zakonov. Vlada mora pridobiti mnenje senata glede vseh najpomembnejših odločitev, kar ve-
lja posebej za proračun in za vse zakone, ki gredo na referendum.

Senat lahko daje svoje mnenje glede slehernega zakona, ki ga pred-
laga vlada.

Pred razglasitvijo mora biti zakon predložen senatu. Če ima senat pri-
pombe, mora skupščina o njih zavzeti stališče.

Predsednik republike

Predsednik republike je izvoljen na neposrednih, splošnih in tajnih
volitvah.

Funkcija predsednika republike je nezdružljiva s katerokoli drugo
javno funkcijo.

Predsednik republike je izvoljen za dobo sedmih let.

V primeru trajnega zadržka, smrti ali odstopa nadomešča predsednika
republike predsednik skupščine.

Predsednik republike je šef države in predstavlja narodno enotnost.

Razpisuje volitve v skupščino in senat in določa začetek njunega dela.

Imenuje predsednika vlade in sprejema njegovo odpoved.

Razglasa zakone.

Razpisuje referendum.

Imenuje državne funkcionarje, kadar je to določeno z zakonom.

Daje poverilnice in sprejema diplomatske predstavnike ter ratificira
mednarodne pogodbe po pooblastilu skupščine.

Izreka pomilostitve za kazniva dejanja.

Podeljuje odlikovanja in častne naslove.

Kadar skupščina ne more opravljati svojih nalog zaradi izrednih raz-
mer ali v času vojne, lahko predsednik izdaja odloke z zakonsko močjo.

Predsednik republike razpusti skupščino (ali senat), kadar to od nje-
ga zahteva predsednik skupščine (ali senata).

Predsednik republike ni odgovoren za dejanja, ki jih opravi med izpolnjevanjem svojih funkcij, razen za veleizdajo.

V takem primeru nastopa skupščina kot tožilec in odloča z dvetretjinsko večino.

Sleherni akt predsednika republike sopodpiše predlagatelj takega akta.

Vlada

Vlada je najvišji upravni in izvršilni organ republike. Vlado sestavljajo predsednik in ministri, ki sestavljajo ministrski svet.

Predsednika vlade imenuje predsednik republike, ministre imenuje predsednik republike na predlog predsednika vlade.

Za ministra je lahko imenovan vsak državljan Slovenije.

Vlada mora imeti zaupnico skupščine. Vlada se mora v sedmih dneh po svojem imenovanju predstaviti skupščini, da dobi zaupnico.

Skupščina lahko vsak čas prekliče zaupnico z utemeljeno in poimensko izglasovano resolucijo. Nasprotno glasovanje o kakem vladnem predlogu še ne pomeni, da je vlada izgubila zaupnico.

Predsednik vlade vodi splošno vladno politiko in je zanjo odgovoren. Skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve ter povezuje delovanje ministrov. Ministri so solidarno odgovorni za sklepe vlade, vsak minister pa za delo svojega ministrstva.

Ureditev vlade, število, pristojnosti in organizacijo ministrov ureja zakon.

Predsednika vlade in ministre sme skupščina postaviti pod obtožbo za kazniva dejanja, storjena pri izvrševanju njihovih funkcij.

Javna uprava

Organizacija javne uprave, njene pristojnosti in način imenovanja javnih funkcionarjev se uredi z zakonom.

Z zakonom se smejo določiti omejitve glede vpisa v politične stranke za sodnike, za aktivne vojake, za policijske funkcionarje ter za diplomatske in konzularne predstavnike.

Vsi državni prihodki in izdatki morajo biti vneseni v proračun. Ove-rovljanje in kontrolo računov opravlja Računsko sodišče, ki uživa sodno neodvisnost. Krediti v breme države ali državno poroštvo za kredite se smejo najeti oziroma dati samo na temelju zakona in samo za izredne izdatke.

Upravne zadeve se opravljajo neposredno prek ministrstev ali z odgovornostjo ministrstev prek teritorialnih upravnih organov.

Z zakonom in po sporazumu s samoupravnimi skupnostmi ter občinami se lahko določi, da le-te opravljajo posamezne zadeve iz upravne pristojnosti republike. V takem primeru jim mora republika zagotoviti finančna sredstva iz svojega proračuna.

Sodstvo

Sodstvo se izvaja v imenu ljudstva.

Sodniki so podrejeni samo zakonu.

Pravosodno funkcijo opravljajo sodniki, ki so postavljeni v skladu z zakonom o organizaciji pravosodja.

Ni dovoljeno ustanavljati izrednih sodišč.

Upravno sodstvo je pristojno za varstvo zakonitih koristi državljanov v razmerju do organov javne uprave.

Računsko sodišče je pristojno v zadevah javnega računovodstva.

Vojaška sodišča so pristojna samo za vojaška kazniva dejanja, ki jih zakrivijo pripadniki oboroženih sil, v vojnem času pa imajo pristojnosti, ki jih posebej določi zakon.

Sodstvo je samostojno, neodvisno od drugih vej oblasti.

Sodniki so neodstavljeni. Sodniki so lahko stalno ali začasno odstranjeni s svoje funkcije ali premeščeni proti svoji volji samo na podlagi sodne odločbe in to v primerih, ki so predvideni z zakonom.

Vsi sodni sklepi in odločitve morajo biti utemeljeni. Proti razsodbam in sklepom, ki zadevajo osebno svobodo, je vedno možna pritožba, razen proti razsodbam vojaških sodišč v času vojne.

Proti dejanjem in odločitvam javne uprave je vedno dovoljena sodna zaščita pravic in zakonitih interesov pred rednimi in upravnimi sodišči.

Ustavna zaščita

Ustavno sodišče odloča:

- o skladnosti zakonov z ustavo
- o sporih glede pristojnosti med republiko in občino
- o obtožbi zoper predsednika republike in ministre.

Poseben ustavni zakon določa organizacijo in način delovanja ustavnega sodišča.

Ustavo je mogoče spremeniti samo po dveh zaporednih glasovanjih skupščine, med katerima mora preteči rok najmanj 6 mesecev in z absolutno večino vseh poslancev. Sprememba ustave je veljavna šele, ko je spremembo odobrilo ljudstvo na referendumu.

Občina

Občina je enota samouprave v zadevah, ki se tičejo samo prebivalcev območja občine.

Občine se ustanovijo z zakonom, po predhodnem mnenju prebivalstva. Upoštevanje mnenja prebivalstva je obvezno. V ta namen se lahko razpiše referendum.

V pristojnost občine spada vse, kar neposredno ne zadeva tudi drugih državljanov republike Slovenije.

Glede sporov o pristojnosti odloča ustavno sodišče.

Občina lahko glede vsakega zakona republike sproži ustavni spor, če meni, da je z zakonom kršena njena samouprava.

Zadeve iz svoje pristojnosti financira občina z lastnimi sredstvi.

Občina lahko razpisuje davščine za pokrivanje svojih izdatkov.

Kaj pravi politična emigracija k osnutku slovenske ustave?

Za slovensko politično emigracijo je objava gradiva za slovensko ustavo in tez zanjo pravi, velik praznik. Uresničile so se naše dolgoletne želje, in skoraj vse naše ideje o prihodnosti Slovenije so našle plodna tla. Skupina zavednih in demokratično usmerjenih javnih delavcev, pisateljev, sociologov v domovini je izdala izredno pomembno delo.

Med idejami slovenske demokratične emigracije in idejami rojakov, ki so objavili gradivo za slovensko ustavo, obstaja čudovito soglasje. Gre za ideje, ki izhajajo iz narodove pravice do samoodločbe in tudi do državne samostojnosti, in njegove potrebe po politični, kulturni, verski in gospodarski samobitnosti. Tudi politična emigracija zahteva za našo domovino dejansko demokracijo in pravno državo.

Naj omenimo, da je Slovenski narodni odbor v svoji izjavi oktobra 1985 izrecno poudaril, da je le v politični svobodi mogoč naš resnični kulturni in gospodarski razvit pa tudi nepristranska raziskava naše polpretekke zgodovine.

Tudi zahteva po državni samostojnosti, ki je izhodišče novega ustavnega predloga, je izražena v izjavi SNO, prav kakor v programih demokratičnih strank, ki ga sestavljajo. Podobno kot ustavni predlog tudi SNO jasno zastopa stališče, da o vstopu ali izstopu slovenske države v kakršnokoli zvezo držav svobodno odloča slovenski narod na podlagi svoje demokratične ustave. Ustavni predlog se tudi strinja z zahtevami SNO, da naj bo v novi družbeni ureditvi vrnejo prvenstveno mesto vrednotam osebnega dostojanstva, družine in naroda, katerega je Slovincem iztrgala marksistična ideologija s pomočjo državnega nasilja.

Kakor do sedaj, tako bo slovenska politična emigracija tudi vnaprej po vseh svojih močeh podpirala delo resnih demokratičnih sil in oporečnikov v domovini, da tako s skupnimi močmi dosežemo ideale svobode in samostojnosti slovenskega naroda.

Zbral in uredil Rudolf Smersu

„Zastonj se trudijo zidarji,

če Gospod ne zida hiše. . .“

REVOLUCIONARNO ozračje v Jugoslaviji

Gospodarske, socialne in politične razmere v Avnojski Titovini povzročajo beograjskim vodnikom vsak dan več glavobola. Domovinski in tuji tisk sta polna poročil o številnih stankah v vseh republikah in avtonomnih pokrajinah, kjer delavstvo, nezadovoljno z nizkimi plačami in zmanjšanimi pokojninami, nastopa proti vladnim krogom že z organiziranimi stankami. Komunistično dialektično razpravljanje nam med vrsticami v različnih časopisih in revijah odkriva politična ozadja in zgrešene namene rdeče nomenklature, ki se noče sprijazniti z Gorbačovimi opozorili petim tisočim komunističnim delegatom na XIX. konferenci v Moskvi, ko je rekel, da je nujno spremeniti komunistični sistem, „sicer je zapisan smrti“.

Gorbačovo zagotovilo za integracijo južnoslovanskim narodov, na obisku v Beogradu in tudi Ljubljani, potrjuje, da se Moskva ni odpovedala svojim načrtom, ki segajo od Gdanska do Trsta, to je meje začrtane v Jalti med svobodnim svetom in Rusijo ter od nje politično, gospodarsko in vojaško odvisnih držav za železno zaveso. V teh državah je vedno več nezadovoljstva in nastopov proti satelitskim vladam. Nemiri v Armeniji, Letoniji, Estoniji in Latviji, zahteve poljskega naroda po političnem pluralizmu, nastopi katoliške Cerkve na Češkoslovaškem za enake ideje, nepričakovane spremembe na Madžarskem, kjer je po desetletjih na čelu države, prvič po vojni, nekomunistični predsednik, pričakovani moskovski poseg v madžarsko-romunski spor zaradi madžarske manjšine v Romuniji, komunistični upad glasov na volitvah v Italiji in v Franciji, nič kaj rožnate socialne razmere v Vzhodni Nemčiji, kjer se je prav proletarsko delavstvo pred 35 leti uprlo — ne Rusom, marveč nemški komunistični vladi, vse to ne skrbi samo Moskvo, marveč tudi rotativno se menjajočo beograjsko zvezno vlado.

Gorbačov je bil v Belgradu protisloven: danes da zanj ne obstaja več kominterna in komunistične stranke po svetu morajo prilagoditi svojo politiko s ciljem k okrepitvi socializma v deželah, kjer vladaajo, vsaka na svoj način in ki naj odgovarja „stvarnim potrebam“. CK KPJ si je izbral drugod že zavrženo metodo, ko hoče s silo, preganjanjem in z jugoslovansko „ljudsko“ armado (JLA) zatreti boj narodov za svobodo.

Brezupni naklepi rdeče čaršije

Morda bo kdo dejal, da prednje stvarne vrstice nimajo vzročnih zvez s plebiscitnimi nastopi slovenske javnosti proti nasilnemu posegu JLA v slovenske politične razmere. Politično razgledani stalni sodelavec „Mladine“, Darko Štrajn, trdi v članku „Zaupajte“, da se politične razmere v Sloveniji razvijajo v „mednarodni in zgodovinski razsežnosti“. Med drugim nadaljuje: „Iz zgodovine socializma, o kateri si je na jasnem že široka javnost, vemo, da je po zmagi socialistične revolucije, SOCIALISTIČNA DRŽAVA USPEŠNO RAZVILA PREDVSEM REPRESIVNE APARATE,

KI SO VES ČAS SKRBELI ZA DUŠENJE INDIVIDUALNE IN MNOŽIČNE INICIATIVE. Če se je v teh dušeče revolucionarnih razmerah vseeno razvilo kakšno gibanje, porojeno na osnovi samoiniciative, je bilo vedno znova zatrto z vsemi sredstvi nelegalne represije in s spektakularnimi monstruoznimi javnimi procesi vred. In kljub temu se je še vedno dogajalo, da so gibanja v zatrti sferi prerasla okvire individualnega upora ter so postala množična. V takšnih primerih, ko je policijskemu aparatu zadeva ušla iz rok, je po jekleni nujnosti nastopila vojska.“

Darko Štrajn našteva samo največje in vseobsežne vojaške posege, ne da bi navedel še mnogo lokaliziranih vojaških nastopov proti lastnemu civilnemu prebivalstvu, npr. krvavih nastopov JLA na Kosovem. (Udba je o tem izdala pred leti kar dvoje knjig.)

Temperatura v slovenski javnosti

narašča. Po časopisnih poročilih je pred nedavnim v Mariboru protestiralo kar tri tisoč delavcev z neustrašenimi pozivi in klici: Dol s komunizmom!

„Reuter“ je 7. 7. 1988 poročal iz Beograda o poulični demonstraciji, ko je tisoč petsto delavcev prebilo policijske obrambne vrste in zasedlo palačo zveznega parlamenta. Pred skupščino je množica kričala in zmerjala samovoljne oblastnike. Ista agencija poroča o stavki v tovarni čevljev v Borovem (Hrvatska), kjer so delavci zahtevali odstop komunističnih funkcionarjev.

„Mladina“ in „Revija“ že nekaj let zahtevata uvedbo pluralizma in izvajanje slovenskih ustavnih zakonov. Jedro teh resnih razprav sega že v dobo, ko je CK KPJ odvzel vse funkcije Stanetu Kavčiču, političnemu delavcu in v NOB sekretarju KP Skoja ter članu CK ZKJ in večletnemu predsedniku skupščine SRS (1972). Stane Kavčič je bil v zdomstvu in v domovini znan kot zagovornik slovenske državne misli in slovenske države v južnoslovanski konfederaciji. Partija, zvesta avnojski Titovini, mu tega ni odpuстила.

Partijskopolitična beograjska oligarhija je že takrat začela z bojem za prevlado. Titov oboževalec, Boris Kidrič — to lahko beremo na 10. strani v prvem zvezku „Enciklopedije Slovenije“, ki je izšel konec leta 1987 v „Mladinski založbi“ v 30.000 izvodih — je napisal: „Bistvo novega reda je državna enotnost in hierarhična ureditev organizacije in upravljanja. podobno vojski zahteva tudi naše gospodarstvo en sam tir poveljevanja, se pravi avtoriteto vodstva.“ Kidrič je takšno „avtoriteto“ hotel izvesti pri prvi stavki delavstva v Hrastniku, ko jim je (skupaj s Kardeljem) zagrozil s tanki. (Dedijer: Novi prilogi za biografijo J. Broza — II.)

Svetovni tisk je kmalu po Titovi smrti začel razpravljati o bodočnosti Jugoslavije. V večnarodni Titovini so oživele (Kosovo, Albanija, Srbija, Hrvaška, Slovenija) močne separatistične težnje in želje narodov po svojih samostojnih državah.

Zvezna vlada nima težav samo s plačevanjem zunanjega dolga — 21 tisoč milijonov dolarjev, ampak hromijo osrednjo vlado še stavke, splošna nezadovoljnost, socialni in politični nemiri — zlasti med mladimi rodovi. Ti ne zaupajo več zveznemu partijskemu vodstvu.

Vlado Miheľjak je za vodilo vrstic o „o novem smetišču zgodovine“ napisal: „Ker si partija noče sama mazati rok s krvavimi družbenohigijenskimi posegi, ponudi kaj malega vojaškim predstojnikom s političnimi ambicijami. Ti na vso silo zgrabijo priložnost. Konča se takó, da na koncu — ob uspehi ali neuspehi misli — najbolj trpi nižji oficirski kader in njihove družine. Trpijo zato, ker ne živijo v zavetju odmaknjenih generalskih vil, ampak med civilisti, ki pač po človeško reagirajo na nespartanske nasilne akcije armade.“

„Uspešnost jugoposlovnosti“

Prostor v „Vestniku“ nam ne dopušča, da bi navedli celo vrsto polemičnih člankov, ki preplavljajo jugoslovanski tisk o nemoralnih kupcijah partijskih mešetarjev z lahkim orožjem, strelivom, tanki itd. Jugoslavija je prodala Ljudski republiki Etiopiji 30 ameriških tankov. V času težkih socialnih razmer med delavci in upokojenci, katerim je vlada znižala plače, smo lahko brali v „Enciklopediji Slovenije“ na strani 65: „Jugoslavija je podprla narodno osvobodilno vojno v Nikaragvi in ji nudila tudi gmotno podpora.“

Napadi, ki jih ni bilo...

Mladinski slovenski tisk, zlasti „Revija“ in „Mladina“ zelo vznemirjata centralno rdečo čaršijo. Ker partija že ni več zmožna preprečiti vročičnega političnega ozračja v Sloveniji, je začela s hujškanjem in lažmi v svojem glasilu, beograjski „Politiki“. „Mladina“ je zavzela proti lažnemu pisanju jasno stališče, ko je zapisala: „Svoboden, neodvisen tisk je eden izmed velikih uspehov meščanskih revolucij, eden tistih, ki presega svojo dobo. Ne glede na to, da sodobna sredstva obveščanja dandanes predstavljajo tudi enega izmed temeljnih kamnov stabilizacije ali celo uniformiranosti mišljenja v modernih družbah, je načeloma neodvisen in objektivni tisk hrbtenica in temelj vseh ostalih svoboščin. Povsod, kjer je bila v zgodovini tisku odvzeta samostojnost, je prišlo do težkih posledic. Teh ponavadi ni občutil samo en razred, temveč družba v celoti. In ena izmed največjih napak vseh sistemov, ki so se proglasili kot socialistični, je prav v sistematičnem uničevanju samostojnih časopisnih hiš. Metode so bile različne, od policijsko-vojaškega pritiska pa vse do oblikovanja para-državnih organizacij, ki jim je bil tisk odgovoren.“

„Mladina“ se pozabava z določenim načinom pisanja beograjske „Politike“, ki istovetno pisanje slovenske revije z emigrantskim tiskom... Zdomski tisk na sploh poudarja težnjo narodov v Jugoslaviji po čimvečji samostojnosti in celo možni odcepitvi, ki je predvidena tudi v ustavah.

Beograd, žal še vedno vztraja s svojo zgrešeno politiko, po kateri naj bi le še oborožene sile (JLA) zavarovale federacijo. Nove generacije doma pa vidijo tako kot politični emigranti rešitev le v samostojnih in svobodnih državah s homogenimi nacionalnimi enotami.

Časnikar Slavoj Žižek obravnava (v Mladini tudi) v dvokolonskem članku večstrankarski politični pluralizem. Zavrača uradno stališče, da bi uvedba večstrankarskega sistema pomenila nazadovanje glede na samoupravljanje, ki je že nasprotje večstrankarskega sistema in enostrankarskega realsocializma. Tega seveda nihče več ne jemlje resno. Jugoslavija kot večnacionalna država zanj še ni zrela... Žižek nadaljuje: „S tem nikakor ne spodbijamo, da klasični večstrankarski sistem ne more več zajeti pluralizma in koristi sodobne t. im. 'postindustrijske družbe'... Sami naši uradni ideologi s tem, da obravnavajo 'večstrankarski sistem' kot strašilo, travmatično točko, ki se ji je za vsako ceno izogniti, potrjujejo, da SO ONI SAMI TISTI, KI NA TIHEM VERJAMEJO VANJ, s čemer hkrati potrjujejo, da sebe implicitno še zmerom zaznavajo kot monopolno 'partijo na oblasti'; partijo, ki ve, da bi z večstrankarskim pluralizmom to oblast izgubila.“

Da si pridržij oblast, ki si jo je s silo osvojila, sega partija po edinem ukrepu, ki ji še preostaja: intervencija vojske takoimenovane ljudske armade.

Vročično psihološko stanje se je med slovensko javnostjo povečevalo že meseca marca in preseglo vrhunec s poročili v različnem časopisju o napadih na člane JLA v Novem mestu, Celju in Ptuj. Javni tožilec je dvignil obtožnico proti Zavrju iz „Mladine“ in Novaku iz „Teleksa“. Bučarjev nastop v evropskem parlamentu je bil za Beograd mrzla prha.

Vesti in poročila o „napadih na vojake v Novem mestu“, ki jih pa v resnici ni bilo... pojasnjuje „Delo“ v rubriki iz jugoslovanskega časopisja. Znana ljubiteljica „ljublanske pomladi“ Aleksandra Plavevski, je silovito zatrdila, da je v več slovenskih mestih prišlo do fizičnih napadov na pripadnike JLA. Tak dogodek naj bi se po njenem pisanju zgodil tudi v Novem mestu. Iste trditve je potrdil tudi najvišje ustoličeni slovenski general Ivo Tominc. Organi UNZ Novo mesto in poveljstvo novomeške garnizije pa so te trditve zanikali. Nekaj dni potem že je uradni predstojnik ljubljanskega armadnega območja ideolog Mihaelo Teržič dejal, da je trditve organov UNZ in poveljstva Novo mesto, češ da napadov ni bilo, netočna in da je do napadov dejansko prišlo. Prav tako še ni pojasnjen napad civilistov na vojake v Ptuj, kjer naj bi jih pretepli... z železnimi verigami. (Delo od 13. 6.)

JLA je že pred časom zahtevala od civilnih oblasti, da odvzamejo vse funkcije mladinskemu voditelju Janezu Janši. Organi Državnega sekretariata za notranje zadeve v Ljubljani so 31. maja aretirali J. Janšo, Borštnerja in Tasića jih obdolžili prestopkov po čl. 224 KZ SFRJ. Vsi so bili izročeni vojaškemu sodišču, obtoženi, da so izdajali vojaške tajnosti.

Izjava časnikarja Vlada Miheljaka, ki priporoča v svojem članku

armadi „pot za častni umik“, je nedvomno najznačilnejša: „Proti naperjenosti slovenske demokratične javnosti do armadnih predstavnikov ne govorimo samo dejstvo, da je treba nujno ločiti med vojaškim osebjem in armado kot institucijo, ampak vse več indicev, da PRI CELOTNI AFERI ARMADA PO VSEJ PRILIKI NI GLAVNI REŽISER. Vse bolj se zdi, da gre za globljo zaroto širših dogmatičnih sil zunaj in znotraj armade.“

Ljubljansko „Delo“ je ponatisnilo (13. 6. 1988) več odmevov v tisku drugih republik in pokrajin, v katerih si izobraženci prizadevajo prepričati javnost, naj ne verjame obveščevanju uradnih organov JLA.

Zakaj preganjanje?

Zakaj so oblasti pripravile imenovane predstavnike mladinskih organizacij? „Delo“ pojasnjuje: „Gre za tezo o ustanavljanju republiških armad in nacionalnih homogenih enot ter o samozadostnosti teritorialne obrambe.“

„Delo“ se vprašuje, če javnost verjame novicam o fizičnih napadih na pripadnike JLA v Novem mestu, Celju in Ptuj, in o grozilnih pismih, ki da jih dobivajo starešine JLA. Nadaljuje: „To bi lahko brez dvoma imelo še težje in širše posledice. Takšni simptomi že obstajajo... Težko se je upreti vtisu, da je vse to del večletnega trenda protinarodne kampanje v nekaterih slovenskih krogih...“

Jugoslovansko komunistično partijo je razkačil zlasti primer „Deformirane demokratizacije“, ko so dali na javni tribuni in v delu slovenskega tiska besedo Milanu Djilasu, nekdanji desni Titovi roki, sedaj izdajalcu Jugoslavije, ki da vedno ponuja odrešilne recepte, nasprotno avnojski skupsti.

„Sence na sončni strani Alp“

Beograjski „Intervju“ je objavil razgovor med Zdravko Čičmirko in Pokrajčičem. Objavljeni razgovor z naslovom „Sence na sončni strani Alp“ velja Sloveniji in aretaciji Janeza Janše, ki bi moral v Trstu predstaviti Kavčičevo knjigo. Namesto njega so bili v Trstu glavni urednik „Mladine“ Igor Bavčar, urednik Robert Botteri, Franc Zavrl in Tone Anderlič.

Proti zapostavljanju slovenščine

JLA je poročilo o priprtju Janše in prijateljev sporočila slovenski javnosti v srbohrvaškem jeziku. Odbor za jamstvo pravic J. Janše je poslal Jezikovnemu sodišču protest. Po slovenski ustavi so vsi državni organi v SR Sloveniji dolžni posloovati v slovenskem jeziku. Čeprav samo po sebi umevno, je vendarle dostojno zadržanje priprtih, ki so po časnikarskih poročilih pri zasliševanju zahtevali prevajalce in jih tudi dobili po poldrugournem čakanju.

Jezikovno razsodišče se je v „Delu“ obrnilo z vabilom na vse, ki imajo morebitne predloge, kritike in opozorila v zvezi s slovenščino v javni radiu, da le-te razsodišču nemudoma sporoče.

Jezikovno razsodišče je v „Delu“ obsodilo protizakonito zapostavljanje slovenščine v stikih z JLA z utemeljitvijo, da je tako ravnanje v nasprotju z določili slovenske ustave kakor tudi zveznim oziroma ustreznim določilom zakona o splošni ljudski obrambi. Srbohrvaščina je predvidena samo kot skupni jezik vojaškega pouka in poveljevanja v enotah JLA.

Quid licet Jovi, non licet bovi...

V „Enciklopediji Slovenije“ smo brali na 153. strani, da se je tudi Jaka Avšič priadeval, da bi v Sloveniji uvedli kot poveljevalni jezik slovenščino. Avšiču zaradi tega niso oponesli zločin proti državi, ker jo je v času revolucije pač „avnojsko“ podpiral potem, ko je izdal stanovskega tovariša D. Mihajlovića. V sklepnih besedah o Avšiču, ki je umrl 2. 1. 1978, najdemo na isti strani priznanje, da ga je partija poslala h generalu Mihajloviću. Ta ga je imenoval za poveljnika četništva v Sloveniji... Njegova (Avšičeva) zasluga je bila — tako enciklopedija —, da četništvo v Sloveniji ni uspelo, ker se je Avšič pridružil OF in z njim precej aktivnih častnikov...

Val solidarnosti

s preganjanimi slovenskimi izobraženci je zajel vso Slovenijo. Odbor za varstvo človekovih pravic, kateremu se je prijavilo že več kot 300 organizacij in na desettisoče posamičnih podpisnikov, je pozval javnost, naj ne naseda morebitnim provokacijam, ki bi utegnile biti naperjene proti JLA ali organom notranje varnosti. V frančiškanski cerkvi pri tromostovju v Ljubljani je bila meditacija in molitev za notranjo moč Tasića, Janše in Borštnerja. Nadškof Alojzij Šuštar je v „Družini“ priobčil poslanico s trditvijo, da je treba „podpirati tiste, ki si prizadevajo, da bi aretirani bili deležni vseh pravic, ki jih obtožencem zagotavlja pravo, usklajeno z našim civilizacijskim čutom in zavzetostjo za spoštovanje vsakega človeka in njegovih pravic“.

Učinkoviti nastop slovenske javnosti

V „Biltenu odbora za varstvo človekovih pravic“, ki ga je ponatisnila triindvajseta, potem zaplenjena „Mladina“, beremo pod oglasom „Kaj se je dogajalo“ med drugim naslednje:

„Glavni in odgovorni uredniki Tribune, Radia študent, Katedre in Mladine so prejeli vabila za zaslišanje pri preiskovalnem sodniku Vojaškega sodišča v Ljubljani (3. 6.). Dopolnilnik „Dela“ v Parizu Jaka Štular je 14. 6. sporočil, da so v Parizu ustanovili odbor za zaščito pravic priprtih Janše, Borštnerja in Tasića. General Ivo Tominc je na seji PPK SZ DL ostro napadel slovensko politiko, Odbor za varstvo človekovih pravic in govoril o napadih na pripadnike JLA in njihove družine širom Slovenije. Tednik „Družina“ je priobčil odmevno poslanico ljubljanskega nadškofa

šustarja v zvezi z aretacijo trojice. Predsednik predsedstva SRS Janez Stanovnik je zanikal trditve generala Tomineca.

UJV je 15. 6. zanikal vesti o domnevnih napadih na pripadnike JLA. Vojaško sodišče v Ljubljani je zaslilo odgovornega urednika „Mladine“ Franca Zavrļa in glavnega urednika Roberta Botterija. Viceadmiral Stane Brovet je na seji v Beogradu govoril že o izsledkih preiskave, ki še ni končana, in ponovil trditve o napadih na pripadnike JLA v Sloveniji. Isti dan je bil sestanek iniciativnega odbora za varstvo človekovih pravic in svoboščin pri RK SZDL Slovenije — eden od sklepov: podpiranje odbora. Istega dne je bilo protestno zborovanje v Mariboru, kjer ga je organizirala mladina.

V četrtek 16. 6. je bilo odboru sporočeno, da je skupščina občine Grosuplje podprla zahteve Odbora za izredni sklic slovenske skupščine in sprejela enak sklep. Petek, 17. 6., čez 22 tisoč podpisov in 300 kolektivnih pristopnikov. Število ves čas narašča.

Istega dne je Vojaško sodišče zaslilo urednika Tribune Tomija Gračanina in Ružo Bariča ter urednika Katedre Dejana Pušenjaka, urednika Radio Študent Alija Zordina in Petra Barbariča. Predsednik slovenske skupščine Miran Potrč je sporočil Odboru, da bo v sredo 22. 6. sprejel njegovo delegacijo, ki zahteva, da njen predstavnik govori na zasedanju skupščine. Vojaško sodišče je 20. 6. 1988 zaslilo Igorja Bavčarja in Igorja Omerzo.“

Solidarnostna pričevanja iz Beograda in inozemstva

„Mladina“ priobčuje v rubriki „...rolanje po sceni...“ med drugim značilne pripombe: „...Opravičujemo se tovarišicam in tovarišem Lidiji Šentjuri, Pepcu Kardelj, Vidi Tomšičevi, Janezu Stanovniku, Sergiju Kraigherju, Stipetu Švarju, Ivu Tomincu in Milanu Apihu, ki so pomotoma izpadli iz seznama najuglednejših slovenskih in jugoslovanskih voditeljev, ki o aretacijah Janše, Tasića in Borštnerja resnično niso nič vedeli...“ (Marko Bulc-press)

Na naslov Odbora za človekove pravice in uredništva „Mladine“ še kar naprej prihaja množica pisem, v katerih državljani izražajo popolno podporo dejavnosti Odbora in reviji „Mladina“. Oglas Komiteja za zaščito človekovih pravic iz Beograda izraža zaskrbljenost in ogorčenje nad priporom J. Janše, Davida Tasića in Ivana Borštnerja. Komite ugotavlja, da gre za politično propagando posebne vrste. Uradna politika vse pogostejše izvaja proti slovenskim izobražencem nasilje in z nepretrganim ustvarjanjem vtisa o neki namišljeni ogroženosti po slovenskih separatistih, ki da napadajo JLA in želijo razkosati Jugoslavijo. Nezadovoljstvo srbskih množic z državo in JLA (ki jih ne more varovati na Kosovu) se želi preusmeriti in kanalizirati v nezadovoljstvo nad „šiptarji“ in „slovenskimi separatisti“. Z zanetimi spori med narodi naj bi se „izoliral virus upora“.

Kot piše „Mladina“, je uredništvo te revije sprejelo iz inozemstva izjavo solidarnosti z aretiranimi časnikarji, ki so jo podpisali: Petr Pospichal, Jan Urban (Češkoslovaška), Miklos Haraszti, Ferenc Koszeg in Ferenc Miszlivetz (Madžarska), Peter Grim, Gerd Poppe, Reinhard Weisshuhn (NDR), Andrej Cełinski, Jaček Kuron in Henryk Wuječ (Poljska), Lariza Bogorazova, Sergej Kovaljev in Lev Timofejev (ZSSR).

Podpisani člani press-Kluba „Glasnost“ dodajajo še naslednji dve zahtevi: asistenca civilnih odvetnikov in neodložljivo ter popolno informiranje javnosti o poteku preiskave in o procesu.

Mejé se odpirajo, sistemi se podirajo...

Slovenski zdomci in izseljenci s skrbjo sledimo političnemu razvoju v domovini in v državi. Vsi vemo, da je to v prvi vrsti notranja revolucija v revoluciji... Podoben preobrat doživljajo ruski in drugi narodi za železno zavezo. Zato nam da misliti članek Kalina Naceta, ki ga je z naslovom „Civilna neposlušnost na oblačni strani Alp“ objavil v Mladini:

„Od tega, kako se bo vedla širša slovenska javnost, koliko bo zmogla kontrolirati svoje strasti, sovraštvo in nacionalizem itd. hkrati pa plodno sodelovati v demokratičnih prizadevanjih, je v veliki meri odvisen uspeh. Odločiti se bo treba, ali bodo Slovenci stavili predvsem na svojo samozadostnost ali pa bodo iskali zaveznitvo tudi pri ostalih v Jugoslaviji, ki si prizadevajo za podobne cilje. Kot iztočnica se postavlja vprašanje, o katerem bo moral pomisliti vsak sam: kako ravnati v sedanjih razmerah. Kakšne nenasilne akcije ali civilno neposlušnost je primerno uporabiti in kaj naj bi bil njihov namen. Nenasilno delovanje se prične in konča z dialogom. Vzporedno z akcijami, bi bodo prisilile odgovorne, da se bodo začeli pogovarjati, pa je potrebno preprečevati izpade nasilja in sovraštva, ki predstavljajo v tej fazi največjo nevarnost za nadaljnji razvoj družbe.“

Evropski parlament je na zadnji konferenci sklenil, da bo 14 držav Evropskega skupnega trga leta 1992 odprlo meje in celo uvedlo skupni varnostni denar. Ni izključeno, da bodo v bodočnosti pristopile v Evropski skupni trg tudi Avstrija, Grčija in Turčija.

Ta integracija ni nasprotna Gorbačovi perestrojki, ki predvideva slobodno trgovanje med vsemi evropskimi državami.

Evropa stoji pred likvidacijo marksističnega, „znanstveno“ utemeljenega gospodarskega sistema, z njo vred pa tudi pred likvidacijo političnih nasilnih režimov. Od modrosti in politične razsodnosti južnoslovenskih voditeljev je odvisno, kakšno ceno bodo morali plačati jugoslovanski narodi za ta neizbežni pretres in preobrat. Odpor proti obstoječemu „redu“ je zadobil največji razmah v Sloveniji, ki je bila izpostavljena najhujšemu nasilju na političnem, verskem, gospodarskem in kulturnem področju in zadeta celo v svojem biološkem razvoju. Nehote se nam ponuja primerjava z nastopom Vaških straž pred štirimi desetletji in pol, ko je šlo tudi za samoobrambo pred enakimi samozvanci in samodržci.

Lojze Skobec

Major P. H. Barre odgovarja dr. Petru Urbancu

Tajnik Slovenskega narodnega odbora, dr. Peter Urbanc, je pisal majorju P. H. Barreju in ga prosil, da mu odgovori na naslednja vprašanja:

1) Poznani sta Vaša in dr. Meršola intervenciji za civilno prebivalstvo pri generalu Keightleju dne 30. maja 1945. Ali ste poleg te znane intervencije še kdaj preje intervenirali? Pri kom? Meni je znano, da ste intervenirali pri angleškem Rdečem križu.

2) Ali ste bili povezani s taboriščem, kjer so bili domobranci?

3) Kakšno je Vaše mnenje glede tega: ali bi intervencije slovenskih politikov mogle rešiti naše ljudi. Je bila taka rešitev v okviru možnosti?

4) Vaš odgovor bo cenjen in mi, prosim, sporočite, ako ga smem javno uporabiti.

Major Barre je na ta vprašanja dr. Urbancu odgovoril takole:

Major P. H. Barre, Ed. CSTS

4150 West Hill Ave.

Montreal Que H4B 2S7

Canada

Montreal, 15. oktobra 1987

Cenjeni g. Urbanc!

Hvala za Vaše pismo z dne 8. t. m., ki sem ga prejel 13. t. m. Bolje je, ako odgovorim na Vaša vprašanja, da Vam vrnem Vaše pismo, nego, da bi vprašanja še posebej ponavljal.

Najprej, bil sem kanadski oficir v službi pri Zavezniški vojni komandi (Allied Military Government), pridružen v tistem času britanski osmi armadi (Gen. CeCreer) in dodeljen petemu korpusu (LGen. Keightley), in moja naloga je bila, da prevzamem skrb za vse civilne potrebe in zahteve. Moj pristop h komandantu korpusa je bil omejen in vsaka moja zadeva je morala iti po normalni komandni poti, to se pravi, preko mojega predpostavljenega v danem momentu. Nisem bil v položaju direktno vplivati na dogodke.

Sedaj pa odgovor na Vaša vprašanja:

1) Dr. Meršol me je informiral, da bodo civilisti (to je naše taborišče) prisiljeni se vrniti v Jugoslavijo. V teh okoliščinah, poznanih v tistem momentu, sem takoj odločno posredoval pri mojih predstojnikih.

2) Dve angleški bolničarki Rdečega kdiža sta bili z menoj v taborišču. Prepričal sem jih, naj poročata o tem direktorju Rdečega križa, po imenu Selby-Begg. Ako bi bila napravljena grožnja, da se bo Rdeči križ umaknil iz teritorija korpusa, bi pomenilo to velik pritisk na vojaške oblasti.

3) Nikdar pa nisem bil odgovoren ali imel oblast nad kakim vojaškim oddelkom. Zato, na žalost, nisem mogel biti v pomoč domobrancem ali drugim v tem primeru.

4) Ne vem, ali so slovenski politiki intervenirali. Vsekakor, ako se je to zgodilo, je to moralo iti skozi redne vojaške kanale, to je od najnižje komande proti višji; in da bi intervencija dosegla najvišjo komando (Field Marshal Alexander), bi prav verjetno bila ustavljena pri korpusu (Keightley in Low). Zatorej slovenski politiki v teh okoliščinah ne bi imeli nobene zaslombe. Dvomim, ako bi taka intervencija mogla biti uspešna v danih okoliščinah. (5)

6) Ta odgovor lahko objavite, ako želite; nimam kaj skrivati. Moje stališče je bilo: sovražnosti po osmem maju so minile, zakaj ubiti še več ljudi. Gotovo, šlo je za vojne ujetnike ali civiliste, ki so se predali v roke zaveznikom.

Upam, da sem odgovoril na Vaša vprašanja. Svetujem, da preberete knjigo „Minister in masakri“ od N. Tolstoja. Tam boste imeli vse in prav pravilne podatke.

Podpis: Ir. Maj. P. H. Barre

Intervencije za rešitev domobrancev in civilnega prebivalstva

Naj ob tej priložnosti pripomnimo, da so slovenski politiki in tudi druge osebe izvršile zelo mnogo intervencij že med vojno v Londonu, pri vojaških oblasteh na Koroškem in tudi pri najvišjih vojaških oblasteh v Caserti, česar majorju Barreju ni bilo znano.

Naj navedem samo nekatere intervencije: Ob prihodu domobrancev in civilnih beguncev na Koroško sta — kakor poroča dr. Meršol v Zborniku Svobodne Slovenije — poslanec Marko Kranjc in general Krenner pri brigadni komandi zaprosila za zaščito in preskrbo — to je za azil — za domobrance in civilne begunce. Tam so jima naročili, da naj pridejo čez Dravo, domobranci naj izroče orožje in gredo v Vetrinjo.

Dne 11. maja so odšli v Celovec: dr. Basaj, msgr. Škerbec, dr. Eiletz in dr. Meršol, kjer so se sestali z majorjem Johnsonom, ki je dejal, da Military Government rade volje sprejme civilne begunce.

Zaradi sprejema domobrancev je omenjena delegacija odšla na vojaško komando, kjer jim je adjutant capt. Hornby sporočil, da naj domobranci kar pridejo in da jih bo vojaška komanda sprejela.

Dne 13. maja so bili dr. Basaj, dr. Meršol in dr. Bajlec spet pri majorju Johnsonu, ki je ponovno obljubil, da bo vzel v preskrbo civilne begunce. Zaradi domobrancev pa so bili istega dne tudi na vojaški komandi, kjer so govorili z adjutantom capt. Hornbyjem. Brigadni general pa jih ni sprejel.

Po omenjenem poročilu dr. Meršola v Zborniku S. S. sta Slovenski narodni odbor in komanda domobrancev vložila še več spomenic na angleško vojaško komando, v katerih sta prosila za sprejem pod angleško varstvo tako civilnih beguncev kakor tudi domobrancev. Na vse pisane prošnje pa ni bilo nobenega odgovora od višjih vojaških oblasti.

Dne 14. maja je prevzel civilno begunsko taborišče v Vetrinju ma-

jor P. H. Barre, izredno zaslužen oficir za naše civilne begunce. Komandant vojaškega taborišča pa je bil Lt. Ames.

Dne 16. maja sta dr. Meršol in Mirko Bitenc ponovno šla na štab brigade s prošnjo, da bi prevzeli domobrance pod zaščito. Nista dobila nobenega jasnega odgovora. Istega dne sta bila ponovno pri majorju Johnsonu, ki je glede civilnih beguncev spet izjavil, da bo vojaška uprava skrbela zanje.

Dne 24. maja je Slovenski narodni odbor poslal vojaški upravi pismo zahvalo za dotedanje vzdrževanje ljudi.

Ko je dr. Meršol zvedel, da bodo — potem ko so bili že vrnjeni domobranci — tudi civilni begunci vrnjeni v Jugoslavijo, je skupaj z majorjem Barrejem obiskal poveljnika vojaškega taborišča Lt. Ames, ki jima je povedal, da ima nalog komandanta divizije, da mora v Jugoslavijo vrniti slovenske civilne in tudi ostale begunce.

Nato sta dr. Meršol in major Barre šla k majorju Johnsonu, ki pa jima je povedal, da po novi odločitvi civilni begunci ne bodo poslani proti svoji volji v Jugoslavijo.

Dne 4. junija je obiskal taborišče v Vetrinju maršal Alexander, kateremu je dr. Meršol razložil naš položaj. Ko ga je prosil za zaščito in azil, je maršal odgovoril: „Kar mene zadeva, vi (to je civilno prebivalstvo) lahko ostanete v Vetrinju. Bodite prepričani, da bomo Vam in Vašim ljudem pomagali.“ — Nato je še isti večer Lt. Ames dobil nov armandni postopek glede Jugoslovancev, veljaven v bodoče.

Intervencije dr. Kreka

V Zborniku Svobodne Slovenije 1951 je bilo objavljeno poročilo dr. Kreka o obisku, ki sta ga izvršila on in dr. Živko Topalović pri zveznem oficirju maršala Alexandra v Rimu, Colonelu De Salisu. Popisala sta mu podrobno oborožene protikomunistične formacije, četnike in slovenske domobrance, in poudarila, da so se ti borili samo proti komunistom doma in se v ničemer niso pregrešili proti zaveznikom. Colonel De Salis si je vse izjave zapisal in poslal ta zapisnik v Glavni stan maršala Alexandra. Odgovora na to in podobne intervencije dr. Krek ni nikdar dobil.

Šele, ko je dr. Krek protestiral pri maršalu Alejandru zoper izročitev domobrancev, je dobil odgovor, v katerem maršal Alexander pravi, da so bili domobranci izročeni, ker so nosili orožje proti zavezniški vojski maršala Tita.

Takoj nato se je maršal Alexander odpeljal na Koroško, kjer je odločil, da se civilnega ljudstva ne bo vračalo v Jugoslavijo.

Naj omenimo, da so bili dokumenti o dr. Krekovi intervencijah objavljeni v Zborniku Svobodne Slovenije 1973-1975.

Tudi v Zborniku Svobodne Slovenije 1970 je objavljenih nekaj dr. Krekovih dokumentov, zlasti važno pismo dr. Kreka britanskemu veleposlaniku za Jugoslavijo, siru George W. Rendel-u, in njegov odgovor. Naj

PAPEŽI IN FATIMSKA SKRIVNOST (22)

MARIJINO SPOROČILO SVETU (20)

(12) BOG BO SVET KAZNOVAL Z VOJSKO

(Nadaljevanje)

Rodomor

37. Druga svetovna vojska je bila huda kazen za človeštvo tudi zaradi številnih rodomorov. Po mednarodnem dogovoru je rodomor ali genocid „katerokoli dejanje, napravljeno z namenom, da se v celoti ali deloma uniči kakšna narodnostna, etnična, plemenska ali verska skupnost, kakor na primer pomor članov kakšne skupine...“ (V 1971, 3, 89)

Navadno se na prvem mestu omenja rodomor Armencev, ki so ga zagrešili Turki v letih 1915-1916. Vendar se rodomorji niso začeli šele v 20. stoletju. Zanimiv je rodomor Akadijcev, ki so ga zagrešili Angleži. Ta rodomor ima veliko podobnosti z vrnitvijo domobrancev. Ob poznanju rodomora Akadijcev, ki je med nami komaj poznan, se človek manj čudi, kako so mogli Britanci ob koncu vojske vračati v smrtno nevarnost toliko ljudi. Britanci so takih dejanj očitno že vajeni in vrnitev domobrancev ni prvi madež v njihovi zgodovini.

Britanci so že v 18. stoletju hudo preganjali in uničili francosko govoreče Akadijce v vzhodni Kanadi, ki so jo Francozi v 17. stoletju močno kolonizirali. Francoska kolonija v vzhodni Kanadi se je imenovala Nova Francija. En del te kolonije in sicer obmorske province in otoki so se imenovali Akadija. Akadijo so sestavljale province: Nova Škotska, sedajni New Brunswick, del sedanjih ZDA, ter otok Prince Edward.

Leta 1690 so Britanci iz Nove Anglije napadli francosko Kanado in se polastili Akadije. Leta 1713 so Francozi v Utrechtu v mirovni pogodbi odstopili Britancem celinsko Akadijo (Novo Škotsko), ohranili pa so Otok sv. Janeza in Cape Breton, ki so mu dali ime Isle Royale in na njem zgradili trdnjavo Louisbourg.

Angleži so od Akadijcev, ki so prišli pod njihovo oblast, zahtevali

.....

omenimo tudi pismo škofa dr. Gregorija Rožmana, ki ga je poslal v Rim dr. Kreku s prošnjo, da ga predloži papežu Piju XII., v katerem pravi, da samo angloameriška okupacija lahko reši slovenski narod. Prošnjo v enakem smislu je predložil Angloamerikancem tudi dr. Miha Krek.

Vse te intervencije niso nič zalegle, ker so se Angleži in Amerikanci držali dogovorov v Jalti. V kolikor so Amerikanci manj krivi od Angležev, bi bilo potrebno še preiskati iz že objavljenih in še bolj iz neobjavljenih dokumentov.

Sm R

prisego zvestobe ali izselitev v teku enega leta. Akadijci niti na ponovno zahtevo niso prisegli niti se niso izselili s svoje zemlje. Leta 1727 so bili pripravljeni priseči pod pogojem, da jim ne bo treba nositi orožja proti Francozom in Indijancem in da bodo lahko brez ovir živeli po katoliški veri.

Od septembra do decembra 1755 so Angleži iz Nove Škotske odpeljali Akadijce in se po lastili njihovega premoženja. Neoborožene Akadijce (beri: razorožene domobrancel) so nasilno naložili na ladje (beri: kamione), ki so bile poslanel iz ameriških kolonij. V župniščih v New Brunswicku se v vsakem župnišču vidi velika slika, ki spominja na to angleško hudodelstvo: ubogo ljudstvo, ki je koloniziralo deželo in jo mora sedaj s culo v roki zapustiti; ladje in britanski vojaki. Tedaj je bilo v Novi Škotski nad 10.000 Akadijcev. Od teh jih je bilo izgnanih 6.000 (po drugem viru 7—8.000), njihovi domovi pa so bili uničeni. Odpeljane so po hudem trpljenju skrecali z ladij vzdolž Atlantika v angleških kolonijah od Massachusettsa do Južne Karoline, vendar tako, da so člane družin ločili enega od drugega. Na novih krajih niso bili dobro sprejeti in so zaradi bolezni in vsega potrebnega umirali.

Podobnost z vrnitvijo domobrancel ni samo v številu žrtev, temveč tudi v izgovoru: Pravijo, da je guverner to storil brez vednosti vlade, ki je dobila njegovo pismo prepozno. Guverner je vedel, da bo kmalu izbruhnila vojska med Anglijo in Francijo in da bo moral braniti Novo Škotsko pred francoskim napadom in ni verjel, da bi Akadijci ostali nevtralni. Zakaj pa ga neobveščena vlada ni kaznovala in popravila v nebo vpijoče krivice?

Nekaj tisočev Akadijcev se je izгона rešilo s tem, da so zbežali v gozdove, kjer so umirali od mraza in lakote. (Tudi nekaj domobrancel si je z begom rešilo življenje). Nekaj Akadijcev je ostalo v Novi Škotski, večina pa je prišla v notranjost celinske Akadije, v Novo Francijo in na Isle Royale in otok sv. Janeza.

Leta 1756 je izbruhnila 7-letna vojna med Francijo in Anglijo. Angleži so tako poslali 11.000 vojakov, da bi zavzeli trdnjavo Louisbourg. Francozi Francozi so se 26. 7. 1756 podali, prepustili Angležem tudi otok sv. Janeza in „privolili“, da se vsi Francozi izselijo v Francijo. Na otoku je živelo okoli 4.600 Akadijcev in Francozov. Ljudje so prosili Angleže, da jih pustijo pri miru, ker se niso bojevali proti Britancem, a niso bili uslišani.

V jeseni 1756 je angleški poveljnik lord Rollo poslal veliko vojakov, da bi spravili na ladje 3.500 ljudi. Po francoskem viru je bilo odpeljanih okoli 4.000 v Francijo in Anglijo. Sedem ladij z okoli 1.500 Akadijci in Francozi, ki so bili na ladji kot jetniki, je odplulo 25. 11. 1756.

Največja ladja je bila Duke William, ki je bila pripeljala angleške vojake na otok. Poveljnik je bil kapitan Nicholl. Na njej je bil duhovnik Girard in najodličnejše družine otoka. Tretji dan je bil hud vihar. Ladja je bila ločena od drugih. 10. 12. je prišla v bližino ladja Violet s 400 iz-

gnanci. Velik val je vrgel kapitana s stola, na katerem je kadil pipo. Voda je poškodovala ladjo in vdrla vanjo. Kapitan je prosil jetnike, da bi posadki pomagali črpati vodo. Takoj so jim šli na pomoč. Akadijke so s škafi metali vodo iz ladje. Violet se je medtem potopila. Četrto jutro so tudi Francozi obvestili Nicholla, da je nesmiselno nadaljevati z delom, ker je ladja polna vode. Kapitan je prosil duhovnika, da je dal svojim ljudem odvezo.

Na ladji je bilo nekaj rešilnih čolnov. Ladja je dvema ladjama dala signal, a obe sta šli naprej, ker so verjetno mislili, da gre za sovražno ladjo. Drugi dan je prav tako šla mimo danska ladja.

Nekaj Akadijcev je kapitanu povedalo, da so pripravljeni umreti, in so ga prosili, naj se reši sam in posadka, samo duhovnika naj vzamejo s seboj. Plemenitost Akadijcev spominja na domobrance, ki so reševali življenja angleških vojakov in za plačilo bili izdani. Namesto da bi ostal na potapljanju se ladji in pri rešitvi dal prednost ženam, je kapitan po kratkem obotavljanju privolil. Komaj so skočili v vodo duhovnik, kapitan in 35 moč posadke, so štirje mladi Akadijci našli še en čoln. Ko so bili na vodi, so videli, kako se je ladja s silnim truščem razbila. Vsi čolni so prišli do Anglije, od koder so duhovnik in 4 Akadijci odšli v Francijo.

Angleži bi bili odpeljali več Akadijcev, če ti ne bi bili zbežali v gozdove. Pri tem so jih ščitili Indijanci, ki so imeli več sočutja kot Angleži. Vseh skupaj je ušlo z otoka okoli 700 ljudi.

Ker leta 1758 na ladjah ni bilo dovolj prostora, so Britanci spomladi 1759 spet šli iskat Akadijce, a jih niso našli, ker so bili skriti v gozdovih. Tako je okoli 300 Akadijcev ostalo v upustošeni domovini in so končno angleškemu kralju prisegli zvestobo. Njihovi potomci še živijo na otoku.

Leta 1760 je bil vzpostavljen mir in izseljeni Akadijci so se vračali iz angleških kolonij. Tisoč jih je odšlo v Louisiano, 3.500 v Quebec, tisoč se jih je kljub nejevolji Angležev s težavo vrnilo v Akadijo. Manj ko tisoč jih je ostalo v Novi Angliji. Tri tisoč v Evropo vrnjenih Akadijcev je kralj Ludovik XV. naselil v Franciji, Louisiani in drugih kolonijah. V 10 letih preganjanja je 5—6.000 Akadijcev pomrlo od bolezni, revščine in žalosti. Številke so približne (Histoire du Canada, Farley, Montreal 1945 in obširen angleški učbenik za Kanado).

Leta 1763 so Francozi v pariški mirovni pogodbi prepustili Novo Francijo Angležem. S tem je bilo akadijsko ozemlje spet združeno, a pod drugim imenom. Od Akadijcev je ostalo prav malo ljudi.

Če bi bili Angleži pustili Akadijce na zemlji, ki so jo kolonizirali, bi bila danes vsa vzhodna Kanada in morda vsa Kanada francoska in katoliška. Angleži pa bi imeli v svoji zgodovini en grd madež manj.

Vidimo pa tudi, kakšno veliko napako je storil francoski kralj Ludovik XIV., ki ni hotel spolniti prošnje Srca Jezusovega, katere mu je sporočila Marija Marjeta Alacoque. Jezus mu je obljubljal, da bo dal moč njegovi vojski in branil njegov prestol. Tako pa je katoliška Francija pričela zgubljeni svojo moč in anglikanski Angleži so jo izrinili iz Ameriki.

Ko je bil Ludovik XVI. v ječi, je bil pripravljen spolniti vse Kristusove prošnje, a bilo je že prepozno. Zgubil je prestol in življenje. Nekaj podobnega se dogaja v našem stoletju zaradi neizpolnitve Marijine prošnje, da bi njenemu Srcu posvetili Rusijo.

Verjetno je maršal Alexander poznal toliko kanadske zgodovine, da se je ob vračanju domobrancev spominjal uničenja akadijskega naroda in se zavedal, da nadaljuje zla dela svojih prednikov.

Kdo drug bo ob branju rodomora akadijskega ljudstva našel še več podrobnosti z nasilnim vračanjem domobrancev, a že s tem kratkim opisom rodomora Akadijcev je ravnanje Angležev z domobranci in drugim vrnje-nimi leta 1945 lažje umljivo.

Po uničenju Akadijcev so se Britanci še v istem stoletju izkrcali v Avstraliji in se polastili zemlje domačinov. Ko so ob praznovanju 200-let-nice izkrcanja 26. januarja 1988 hoteli ponoviti izkrcanje v oblekah tedanjih mornarjev, so jim potomci domačinov zagrozili, da jih bodo vrgli v morje. Domači umetnik Burnum pa je potoval na angleško, da je „zasedel“ bri-tansko ozemlje in da bi učil odotne domačine (Britance) lepih manir. Za domačine, ki jih je samo še 1,4% od 16 milijonov prebivalcev, je leto 1988 leto žalovanja (FSP 25. in 27. 1. 88).

38. Rodomor Armencev je bolj znan: V začetku leta 1915 sta se vojni zaveznici Avstroogrška Nemčija in Turčija domenili za izgon vseh v Tur-čiji živčih Armencev v sirsko puščavo. 24. 4. 1915 so v prestolnici Cari-gradu Turki prijeli okoli 300 armenskih izobražencev in voditeljev. Nato so postopoma nižali število dveh milijonov Armencev. V smrt je šlo 1,5 milijonov ljudi, večinoma otrok in žena. V Turčiji o tem sramotnem de-janju molčijo ali pripisujejo krivdo armenski izdaji, Armenci pa zahtevajo pojasnilo (DR 87, 29, 3; FSP 25. 4. 88). Tako je krščanska Avstrija bila sokriva grozotnega rodomora krščanskih Armencev.

Župnik J. Klekl je l. 1921 zapisal: V času, ko so Turki klali krščan-ske Armence, je Avstroogrška z vso močjo podpirala Turčijo. Za ta strašni greh se je morala pokoriti. Prva kazen je bila jakota. Polja niso rodila. Stradali so vojaki na bojišču in ljudje doma. Druga strašna kazen je bil boljševizem. Ko so divjali boljševiki, so si celo madžaroni želeli Jugosla-vijo (KAM 1921). Tako vidimo, kako so se maščevali grehi avstrijskih dr-žavnikov: na eni strani delitev Poljske, ponemčenje Ladincev na Južnem Tirolskem, zatiranje Slovencev, sokrivda pri rodomoru Armencev, na drugi strani razpad monarhije, zguba Južne Tirolske, konec sudetskih, banatskih in kočevskih Nemcev.

Turki so napravili rodomor pod geslom: „Pobijmo Armence, pa ne bo več armenskega vprašanja!“ O tem je obširno pisal Vestnik 1971, 3, 87. Ar-mencev je ostalo v Turčiji nekaj nad 60.000.

Armenci po svetu še po desetletjih postavljajo pobitim rojakom spo-menike. V Sao Paulu v Brazilu so jim ob veliki aveniji postavili velik mar-mornat spomenik in dosegli, da so bližnji postaji mestne železnice ime spremenili v „Armenija“. Mimo nje se dnevno pelje tisoče ljudi.

39. Hitler je hotel prekositi Turke in je že malo pred drugo svetovno vojsko dal povelje za rodomor poljskega naroda. Na prvem procesu proti vojskim hudodelcem v Nürnbergu je na četrti dan razprave prišlo na dan, da je Hitler deset dni pred napadom na Poljsko generalom sporočil, da namerava na Poljskem uporabiti svoje SS divizije z mrtvaško glavo z izrecnim poveljem, da morajo pobiti vse pripadnike „poljskega plemena“.

Najprej so se lotili izobražencev. Pri poljskih duhovnikih je kot vzrok zapora bilo tudi zapisano: „poljska inteligenca“. V uničevalnem taborišču Gusenu so našli predvsem poljske duhovnike, doktorje, učitelje itd. (DL 107/8). Nacisti so na zasedenem poljskem ozemlju vodili politiko izbrisanja, katere cilj je bil popoln pokol, celotno uničenje poljskega naroda.

Vojska je pobrala 6 milijonov ljudi, kar je v primeri s številom prebivalstva strahoten svetovni rekord. Med vojsko je umrl vsak peti Poljak pod kroglo, na vislicah ali v plinski peči (NT 1978, 38, 6).

40. Velik rodomor je zagrešil nad poljskim narodom Stalin s pokolom poljskih častnikov. Aprila 1940 je ukazal tajni policiji, naj postreli okoli 4000 poljskih oficirjev, ki so jih Rusi zajeli leta 1939 ob delitvi Poljske. Pomor je opravil v katynskih gozdovih blizu Smolenska. Ob vdoru v Rusijo so Nemci aprila 1943 našli množične grobove, zaradi česar je poljska vlada v Londonu pretrgala stike z Moskvo, kar Angležem in Amerikancem ni šlo v račune. Marca 1985 je poljska vlada na varšavskem vojaškem pokopališču postavila nad 3 metre visok granitni križ v spomin tega pomora. Pod križem je napis: „Poljskim vojakom — žrtvam hitlerskega fašizma, ki se je razgalil na katynskih tleh.“ Vsi Poljaki poznajo krivca, vendar se o tem v šoli ne govori. General Wojtasik je leta 1985 časnikarjem N. Y. Timesa glede krivca dejal: „Je več teorij, toda to je bilo Hitlerjevo hudo delstvo“ (ESP 20. 4. 85 po N. Y. Timesu).

Rusi so leta 1939 zajeli okoli 230.000 poljskih vojakov. Od njih je v taboriščih umrlo približno 133.000 moških. Okoli 75.000 se jih je prebilo na zahod in stopilo v poljsko armado generala Andersa. Med ujetniki je bilo okoli 15.000 častnikov, ki so bili nameščeni v tri taborišča. Od njih se jih je samo 448 rešilo smrti. Poznana pa je usoda 5.000 ujetnikov taborišča Kozjelsk, ki leži blizu vasi Katyn, oddaljeni 20 km od Smolenska. Od teh častnikov se je rešil samo eden in povedal, da so Rusi 30. 4. 1940 njegovo skupino odvažali na tovarnjakih neznano kam. Tri leta pozneje so Nemci na umiku v katynskih gozdovih odkrili in odkopali 4300 poljskih častnikov v uniformah. Trupla so ležala v osmih jamah (17x16 m). Skoraj vsa so imela na hrbtu zvezane roke in eno ali več lukenj v tilniku. O odkritju so Nemci sporočili 13. 4. 1943 (KG 83, 40, 1).

Po sovjetskem „tajnem“ dokumentu naj bi bilo pobitih 14.471 poljskih častnikov v času od 14. 2. do 6. 6. 1940. Pobiti so bili iz treh taborišč (SS 1981, 7, 1).

Leta 1988 je bil odkrit rodomor vojnih ujetnikov nacističnega koncentracijskega taborišča Deblin, ki je oddaljen 200 km od Varšave. Med njimi je bilo nad 7.000 Italijanov, ki se po 8. 9. 1943 niso hoteli vojskovati na

nemški strani. Sami so morali kopati podzemeljski predor. Pri kopanju so bili v predoru od nacistov živi zasuti s plazom zemlje (Jornal do Brasil 10. 2. 1988).

42. Hitler je Slovincem namenil podobno usodo kot Poljakom, ko je naročil: Napravite mi to deželo spet nemško!

Tajnik laške fašistične stranke je predlagal zunanjemu ministru Cianu, da se pobijeeo vsi Slovenci: „Moramo storiti kot Turki in vse iztrebiti“ (V 71, 3, 8). General Robotti je na neki akt zapisal: „Premało se pobija!“ Polkovnik Aguscia je na uradni list napisal: „Slovence je treba pobiti kot pse: brez usmiljenja!“ Na Rabu je umrlo prek 3.000 ljudi (SR III, 101). V Gonarsu je umrlo 462 Slovencev in Hrvatov (DR 77, 19, 7).

43. Med drugimi rodomorji je primerno omeniti uničevanje pravoslavcev na ozemlju NDH. Poleti 1944 je črnogorski vojvoda od Pavelića dobil zagotovilo za varen prehod prek NDH v Zadar. Tedaj je nad 10.000 Črnogorcev na čelu z metropolitom Joakinijem in 60 duhovniki, med katerimi so bili žene in otroci, zapustilo deželo. Na poti proti Zadru so jih marca 1945 na Ljevčevem polju ustaši obkoliili in pobili. Mihajlović je vojvodi rekel, naj ne hodi na zahod in je sam s 15.000 četniki ostaj doma. Nasledki pokola so bili za versko življenje črne gore porazni. Skoraj vse pravoslavne župnije so ostale nezasedene. Cerkve so bile zapuščene ali spremenjene v hleve in skladišča. Hrvati, ki so nekoč bili „predzid krščanstva“, so krščanstvu in ekumenizmu napravili hudo škodo. Vera v Črni gori je tako rekoč odpravljena. Položaj je podoben kot v Albaniji (KG 87, 18, 2 i. dr.).

Tem pokolom na jugoslovanskem ozemlju so ob koncu vojske sledili še hujši pokoli slovenskih, srbskih in hrvatskih čet in civilistov, med katerimi je bilo tudi zelo veliko banaških Nemcev. Ti pokoli so postavili Jugoslavijo v prvo vrsto med žrtvami rodomorov med drugo svetovno vojso in po njej.

44. Vojska bi lahko imela še več žrtev, če bi bila ena ali druga stran prej iznašla atomsko bombo. Predsednik angleške vlade Winston Churchill je že leta 1941 skušal odkriti atomsko bombo. Načrt se ni uresničil, ker so Amerikanci še več znanstvenikov in izdatkov porabili v isti namen. Tako je poročala londonska TV 13. 2. 1988 (ESP 14. 2.). Nemški znanstveniki pa tudi niso preveč hiteli s svojo atomsko bombo, ker so se bali posledic.

Še več bi bila trpela Evropa, če bi bilo prišlo do rabe bomb z bakterijami. Britanci so namreč že izdelovali bombe z bakterijo antrak, ki povzroči smrt živih bitij. Načrte za bakteriološko vojsko so razodeli ameriški zgodovinarji. Pogovor z njimi je priobčila revija Bulletin of atomic Scientists. Američani so že začeli izdelovati te vrste bombe. Churchill je bil o tem poučen že februarja 1944 in je vedel, da nastali karbunkli povzročijo smrt v 7 dneh. Izdelava bomb se je zakasnila in 1. 1945 že ni bila več potrebna, ker je bila Nemčija blizu predaje (ESP 8. 1. 1987). Ker je papež svet posvetil Marijinemu brezmadežnemu Srcu, je Bog vojsko skrajšal in s tem rešil Evropejce strahotnega uničenja.

Niso se pa Nemci pomišljali delati zdravniških poskusov na članih

podvrženih narodov. Znano je, da so take poskuse delali v Dachauu tudi na slovenskem koroškem duhovniku dr. Otonu Schusterju in na Tržičanu Andreju Tišlerju. Na Golniku so Nemci slovenski redovnici za poskus dali piti sok, ki je bil v resnici strup, in je čez nekaj ur umrla (DR 86, 48, 5).

45. Druga svetovna vojska, ki jo je Marija 13. 7. 1917 pogojno napovedala in pozno zvečer 25. 1. 1938 naznanila z nepozabno lučjo, se je končala s strahotnim sijem atomskih bomb, ki so ju Amerikanci 6. 8. 1945 vrgli na japonski mesti Hiroshimo in Nagasaki. Samo v Hiroshimi je ubila 140.000 ljudi. Odtlej jih zaradi sevanja dnevno umrje okoli deset. Od 6. 8. 85 do 6. 8. 86 jih je umrlo 4941 (DR 86, 32, 2).

(13) BOG BO SVET KAZNOVAL Z LAKOTO

1. Zdravnik dr. Anton Brecelj, ki je pred vojsko predaval pastoralno medicino na ljubljanski teološki fakulteti, je v letu 1938-1939 rekel: „Nekateri se smejejo, če jim omeniš lakoto ali kugo. Le naj počakajo! Samo vojska naj izbruhne, pa bo z njo prišla tudi lakota.“

Nekoč je Hijacinta med molitvijo na paši nenadoma vstala in zaklicala: „Lucija, ali ne vidiš toliko cest, toliko potov in polj, polnih ljudi, ki jokajo zaradi lakote in nimajo nič hrane?“ Morda gre za begunce, ki so zbežali iz mest in vasi pred vojaki in bombardiranjem.

2. Lakota je z vojsko neločljivo povezana. Trpeči so jo interniranci v kazenskih taboriščih v Nemčiji, Italiji in Rusiji in od lakote umirali. Dva Poljaka, redovnik Maksimilijan Kolbe in škof Mihael Kozal, ki sta umrla od lakote v nemških taboriščih, sta že dosegla čast oltarja. Kolbeja, ki je umrl v „bunkerju lakote“, je Janez Pavel II. 7. 6. 1979 v Oswięcimiu imenoval „zavetnik našega težkega stoletja“ (OG 82, 11).

3. Stradali so tudi ljudje zunaj taborišč, zlasti po mestih. Ko je štški opat Kostelec pred koncem vojske v Ljubljani srečal nekdanjega sošolca in profesorja Franca Koletiča, ki je bil od lakote in bolezni že ves rumen, ga je nagovoril: „No, France, kaj delate v Ljubljani.“ Dobrosrčni Koletič, ki je zmeraj govoril v dolenjskem narečju, je opatu z eno samo besedo v imenu velike večine Ljubljancev žalostno odgovoril: „Stradamaaaa!“

Kakor po drugih deželah, se je tudi v Sloveniji dogajalo, kar beremo pri prerokih: Silna nesreča je zadela moje ljudstvo. — Če grem na polje, glej, z mečem pobite. — Če pridem v mesto, glej, od lakote oslABLJENE (Jer 14, 18). Polja ne bodo dajale hrane. — Ovce bodo iz staj odpeljali, v hlevih ne bo več živine (Hab 3, 17).

4. Marija ni napovedala lakote samo za čas vojske. V Ukrajini je Stalin v letih 1932-34 povzročil lakoto iz same hudobije. Vojaki so pobrali ljudstvu vse žito do zadnjega zrna. V dveh letih je pomrlo od lakote 10 milijonov ljudi. Gre za strahoten rododomor ukrajinskega ljudstva, ki ga je Stalin Churchillu sam priznal (SS 22. 12. 1983, 4).

V letu 1984 je v Etiopiji zaradi suše stradalo 6 milijonov ljudi.

(14) BOG BO SVET KAZNOVAL S PREGANJANJI CERKVE

Najhujše preganjanje

1. Dvajseto stoletje je stoletje velikih preganjanj Cerkve. Zdaj že pokojni koelnski nadškof kardinal Jožef Hoeffner je v pastirskem listu 23. 5. 1976 zapisal: V prvih stoletjih krščanstva je bilo veliko mučencev, ki so umrli za Kristusa. Rimski pisatelj Tacit govori o „velikanskem številu“. Vendar od Kristusovega rojstva dalje v nobenem stoletju ni preteklo več krvi mučencev, kakor v tem 20. stoletju, ki se tako baha, da je stoletje razsvetljenosti, nenehnega napredka in človečnosti (RMF 125).

2. Marija je 13. 7. 1917 napovedala, da bo Bog kaznoval grehe človeštva s preganjanji Cerkve. Za strahotne pregrehe sveta naj bi Cerkev, ki je Kristusovo skrivnostno telo, s trpljenjem prispevala svoj delež za očiščenje sveta. Tudi slovenski narod je bil vključen v to zadostilno in očiščujoče preganjanje ne samo za svoje pregrehe, temveč tudi za hudodelstva vsega človeštva.

Preganjanja so se pričela v Rusiji in se pozneje razširila tudi na Mehiko, Španijo in Nemčijo ter zajela vse dežele, ki so si v njih z nasiljem prisvojili oblast preganjanci vsega, kar je božje.

Preganjanje v Rusiji

3. Rusija je bič v božjih rokah za kaznovanje grešnih ljudstev. Obenem pa je Rusija tudi prva in največja žrtev komunizma, ki trpi že 70 let najhujše suženjstvo in duhovno nasilje. Kardinal Hoeffner je zapisal v istem pastirskem listu: Zgled številka ena in najbolj izpopolnjena učiteljica preganjanja krščanstva je že več kot 60 let Sovjetska zveza. Ustanovitelj SZ Lenin je Marxovem načelu, da je vera opij za ljudstvo, dal novo obliko, ko je rekel: „Vera ni nič drugega kot čisto navadno žganje. Z vero v Boga postane ljudstvo bedasto goreče. Kdor veruje v Boga, sam sebe na najgnusnejši način opljuva.“ Lenin je vse vere in verske organizacije imel za sodelavke reakcije, za orodje zaslužnjevanja fevdalnih gospodov in kapitalistov kot del njihove ideološke vrhnje strukture.

Neizprosni boj proti veri spada k bistvu brezbožnega marksizma. Od leta 1917 je bilo v SZ zaradi vere umorjenih deset tisoč duhovnikov, redovnikov in vernikov. Od 79.767 pravoslavnih cerkva in kapel, ki so v letu 1914 bile v Rusiji, jih je bilo leta 1973 še 7.500. V veliki Moskvi je odprtih še 26 cerkev, da privabijo turiste. Od 57 pravoslavnih semenišč obstojijo še tri... Značilno je, da države, ki preganjajo krščanstvo, ne objavijo, koliko duhovnikov in vernikov je bilo umorjenih, zaprtih v ječah ali v „posebnih psihiatričnih sanatorijih“, koliko cerkev podrtilih ali zaprtih in koliko duhovniških kandidatov ni smelo vstopiti v semenišče. Krivica in laž se božita luči (Hoeffner, RMF 125/6).

4. Rusija je po padcu Carigrada v turške roke leta 1453 postala središče pravoslavja. Leta 1459 je sinoda v Moskvi razglasila samostojnost ruske Cerkve. Leta 1589 je sinoda izvolila prvega patriarha „Moskve in vse

Rusije". Leta 1721 je bil patriarhat odpravljen. Leta 1914 je pravoslavna Cerkev štela okoli 100 milijonov vernikov, imela 67 škofij in nad 50.000 duhovnikov, okoli 44.000 cerkva, 23.000 kapel, 4 bogoslovne akademije, 57 semenišč, 550 moških in 475 ženskih samostanov, skoraj 12.000 menihov in 18.000 redovnic. Nekaj dni pred revolucijo leta 1917 je sinoda po 200 letih izvojila patriarha Tihona.

Boljševiki so takoj šli na delo, da vero in Cerkev zatro. Številni duhovniki, škofje, patriarhi in verniki so šli v ječe in prisilna taborišča v Sibiriji. Po šolah, po časnikih in radiju so širili protiversko propagando. Cerkve so zapirali ali spreminjali v umetnostne galerije, muzeje, dvorane, skladišča, telovadnice. Vera ni imela pravice javnosti. Leta 1939 je bilo za bogoslužje odprtih samo nekaj nad 4.000 cerkva. Duhovnikov je bilo samo še 5.000. Po vdoru Hitlerja v Rusijo se je ruska Cerkev vključila v boj za osvoboditev domovine in je zato spet smela izvoliti patriarha. Do Stalinove smrti je Cerkev laže dihala, a boj proti veri ni nikoli pojenjal (OG 88, 3, 35/6).

5. Že v prvih letih revolucije do leta 1923 je za vero umrlo 128 škofov, 25.000 duhovnikov ter množica vernikov (DŽ 1954, 1, 36).

Revolucija je zahtevala žrtev kot doslej še nobena druga. Tajna policija je bila zelo kruta. Tako je povedal pravoslavni škof Pavel Melitijev, ki je bil leta 1922 kot duhovnik zaprt v ArhangelSKU. Jetnike so pretepali z železnimi šibami, pozimi polivali z vodo, dokler se niso spremenili v ledene stebre. Nekatere duhovnike so križali. Njega so pretepli do krvi. Ker ni hotel sramotiti Boga, so ga zaprli v bunker med podgane, ki so jetnike navadno žive zgrizle. Ker je ostal živ, so ga topli po glavi do nezvesti. Od 1922 do 1925 je bil zaprt in pozneje obsojen na 7 let težkega dela v kazenskem taborišču, kjer je silno trpel do leta 1937. Nato je blodil okrog kot preganjana zver. Duhovniško službo je opravljal po gozdovih in votlinah. Škof je postal leta 1941. Ob koncu vojske je odšel iz Rusije in leta 1946 v Rimu prestopil v katoliško Cerkev (DŽ 1954, 4, 249/50).

Med vojsko je Cerkev smela odpreti nekaj semenišč in teoloških šol in izdajati cerkveni mesečnik v omejeni nakladi. Izhajati je začel ob koncu leta 1944. Verniki so smeli obnavljati cerkve. Nekaj cerkev je obnovila oblast. Vendar protiverska propaganda ni prenehala (DŽ 62, 5, 281).

P r e g a n j a n j e v M e h i k i

6. Leto 1917 je bilo leto pomembnih dogodkov. Eden od njih je bilo sprejetje veri sovražne ustave v Mehiki, ki je še danes v veljavi in stavi Cerkev zunaj zakona. Zdaj teh ustavnih zakonov ne izvajajo, a sprva so se po njih ravnali in tako je julija 1926 izbruhnilo v Mehiki krvavo preganjanje Cerkve. Papež XI. je o položaju v tej državi napisal tri okrožnice v letih 1926, 1932 in 1937.

Življenje je zgubilo več tisoč ljudi. Najbolj znan je postal jezuit pater Mihael Avgust Pro. V revoluciji leta 1914 je bil izgnan iz Mehike in je študiral v ZDA in Evropi. Po posvečenju v Belgiji leta 1925 se je vrnil domov.

Kot delavec je skrivaj opravljal dušno pastirstvo. Policija predsednika Callesa je razpisala na njegovo glavo veliko nagrado. 23. 11. 1927 ga je zajela. Bil je obsojen na smrt. Pred smrtjo je kleče molil in z vzklikom: „Živel Kristus Kralj!“ padel pod strelom. 10. 11. 1986 je dosegel čast oltarja kot mučenec, umorjen iz sovraštva do vere, kot je zapisano v dekretu pristojne rimske kongregacije.

P r e g a n j a n j e v š p a n i j i

7. Hijacinta je v bolnišnici pred smrtjo 20. 2. 1920 trdila: Če se ljudje ne bodo poboljšali, bo naša Gospa poslala na svet kazen, kot je ni bilo, in Španiji prej kot drugim deželam (ES 80).

Seveda se je deklica motila, ko je mislila, da bo svet kaznovala Marija. Res pa je, da je Španija v zahodni Evropi prva prejela hudo kazen državljanske vojske in preganjanja Cerkve.

Med državljansko vojsko, ki je trajala od 18. 7. 1936 do 1. 4. 1939 in terjala en milijon žrtev, je obenem divjalo hudo preganjanje katoliške Cerkve. Rdeči republikanci, ki so se proti njim bojevali falangisti pod vodstvom generala Franca, so onečaščali cerkve in se norčevali iz duhovnikov. Pobitih je bilo 12 škofov, 6832 duhovnikov, 1365 redovnikov in 283 redovnic.

8. V mestu Guadalajara so bile že 24. 7. 1936 ubite tri redovnice. Zvečer so se hotele skriti na varnejšem mestu. Na vzklik neke revolucionarke: „Ubijte jih, so redovnice!“ so jih rdeči miličniki ustrelili. Od ene so zahtevali, naj zavpije: „Viva Arazona!“ (ime predsednika republike), ona pa je vzkliknila: „Živel Kristus Kralj!“ V nedeljo 29. 3. 1987 jih je Janez Pavel II. razglasil za blažene. Sv. kongregacija je izjavila, da gre za prave mučenke, saj so bile žrtev sovraštva do vere.

Procesi za beatifikacijo nad tisoč umorjenih duhovnikov, redovnikov, redovnic in vernikov so se začeli že leta 1955. Tri blažene karmeličanke so prve v vrsti španskih mučencev državljanske vojske.

Nekaj dni po umoru teh redovnic so 1. 8. 1936 rdeči streljali na kip Srca Jezusovega v mestu Cerro de los Angeles, 2. 8. pa so bombardirali svetišče pilarske Gospe (DR 86, 32, 2; KG 86, 40, 2 in 87, 14, 4).

Državljanska vojska je terjala tudi dosti žrtev drugih narodov, ker so obe bojujoči se stranki podpirale druge države. V republikanskih vrstah se je bojevalo tudi okoli 35.000 tujih prostovoljcev, ki jih je padlo nad 13.000. Jugoslovancev je bilo nad 1.600 in jih je padlo nad polovico. Od 500 Slovencev jih je padlo skoraj pol. Preživeli bojovníki so pozneje svoje izkušnje izkoristili v jugoslovanski državljanski vojski. Po letu 1945 je jugoslovanska vlada 59 bivših španskih bojovníkov, med njimi 7 Slovencev, razglasila za narodne heroje (SS 86, 43, 1).

9. Sestra Lucija je 18. 5. 1936 pisala p. Gonsalvesu o Marijini in Jezusovi obljubi, da se bo Rusija spreobrnila, če jo bo papež posvetil Marijini nemu brezmadežnemu Srcu. K pismu je po podpisu dodala odstavek, ki se začne z besedami: Glede Mehike, Španije in Francije veste, da niso vključene v obljubo... (SF 172). Morda bo mogoče ta stavek bolje razumeti kdaj

Igra Gorbačova

Lepa obleka, lepa žena, predvsem pa lepe besede so Gorbačovu odprle vrata v srca pomehkuženega Zahoda. Glejte, kaj se dogaja v Zahodni Nemčiji! Po suknjičih in čepicah se šopirijo rdeče zvezde, oblačila se ponasajo z rdečimi ruskimi napisi (npr. Slava sovjetskimi tankistom!) in cirilskimi črkami, uhani so izdelani v obliki srpa in kladiva; televizijsko glasilo ponuja brezplačno razkošno opremljeno knjižico Sovjetska zveza danes. To zajema povprečne ljudi, predvsem vsega sito mladino. Naučili so se vsaj dveh ruskih besed: glasnost* in perestrojka.

Kaj pa izobraženci? Tako kot zmerom. Če so levičarji, pojo sovjetske-mu generalnemu sekretarju hvalo. Če imajo še lastno pamet, tega ne delajo.

Pa diplomati? Besede in smehljaji.

Končno pridemo do ljudi, ki se nekaj razumejo na vojsko in strategijo. Ti se vprašujejo, če bo Zahod podleget Gorbačova igri: kaži se navdušenega za razorožitev, oslabi tako v državah NATO-ja zavest nevarnosti, sam pa moderniziraj svojo vojaško moč. O tej igri niti malo ne dvomi general zahodnonemške obrambe Harald Wust: „Gorbačov načrtno krepi vojsko in spopolnjuje njeno zmogljivost na temeljih nespremenjenih marksistično-leninističnih ciljev.“ Psihološki učinek Gorbačova igre na Zahodu se temu strokovnjaku zde silno nevarni. Sovjeti so razvneli navdušenje za popust napetosti ter dosegli, da se je celo pri politično odgovornih zelo skrčila kritična razdalja do stvarnosti.

Ta dejstva ogražajo po mnenju generala Wusta mir. Po njegovem je mir v Evropi le tedaj zagotovljen, ako je NATO sposobna konvencionalno, taktično-nuklearno in strateško-nuklearno odgovoriti na kakršen koli napad primerno in biti v stanu napadavcu zadati tako veliko škodo, da ta opusti napad zaradi z njim povezane nevarnosti. Če oslabi le ena sestavina oborožene sile, zastrašitev ne deluje več. Prav ta namen vidi Wust v Gor-

* Naj k veljavnosti tega lepega gesla dodamo, da sovjeti oddaje zahodnih radijskih postaj kar naprej motijo. Avstrijski upravnik radijskih postaj javlja, da izdajo sovjeti za skoro 3000 motilnih oddaj po eno milijardo dolarjev na leto.

.....

pozneje, zlasti v zvezi z naslednjim nebežkim naročilom, ki ga je s. Lucija 4. 5. 1943 sporočila istemu patru: Imam naročilo za gospode škofe v Španiji. Bog želi, da se španski škofje snidejo in določijo reformo za ljudstvo, duhovnike in redovnike; da nekateri samostani in mnogo članov drugih!... razumete?... Če španski gospodje škofje ne bodo spolnili njegovih želj, bo (Rusija) še enkrat bič, s katerim jih bo Bog kaznoval...“ (SF 186). Je bila reforma uspešna? Je Španija izvzeta iz razkristjanjevanja, ki pustoši zahodno Evropo?

bačova prizadevanjih za nuklearno razorožitev. „S tem naj se iz potenciala sil iztrga tisti del, ki uporabo vojaških sil močno paralizira; na tem delu sloni danes vojaška stabilnost v Evropi.“

Vedeti je dalje treba, da je Gorbačov zasedel 54 od 70 visokih vojaških mest — tja do obrambnega ministra —; nadomestil je tehnokrate z novim rodом sposobnih, energičnih vojaških voditeljev.

Glasnost in perestrojka na verskem področju

Ne, z Gorbačovom se ni prav nič spremenilo. V Taškentu je pozival oblasti, naj nadaljujejo „odločno in neodjenljivo boj proti verskim težnjam ter okrepe brezbožno propagando“. V skladu s taktiko varanja Zahoda tega dela govora ni prinesel noben list, ki prihaja v svet. Pač pa je govor najti v krajevnem časniku Pravda Vostoka (24. III. 1987).

Vendar so pod Gorbačovom spustili nekaj zaprtih kristjanov. Iz psihiatrične bolnišnice je prišel baptist Mihael Hailo; obsojen je bil na 6 let zaradi umobolnosti, to je vere. Nedavno je prišel iz kazenskega taborišča Ogorodnikov. Oglasil se je organizaciji Glas mučencev (argentinska podružnica: La Voz de los Mártires, casilla de correo 5551, 1000 Buenos Aires): „V veliki hvaležnosti sklanjam glavo in pripognem koleno zaradi vaših molitev in zaradi vašega boja v obrambo preganjanih ruskih kristjanov. V koncentracijskih taboriščih, zakopan v temi samotnih celic, v tišini, ki čas spreminja v muko, gladen; ko se zdi, da je svet pozabil nate, sem fizično občutil, kako so vaše molitve v mojo mrzlo celico prinesle toploto. Vaša roka je prodrla skozi visoke stene in žico. Božja moč je moj obup spremenila v upanje. Bog je uslišal vaše molitve ter odprl vrata ječe.“

Z gotovostjo pa se ve, da so obenem s temi osvoboditvami, ki jih razbodbajo vsepovsod, zaprli nove vernike. V Lvovu so vrgli v ječo baptista Berezovskega. Ivana Pletta so obsodili na 5 let strogega zapora; to je že njegova tretja obsodba, doslej je prebil po ječah 9 let. Binkoštnika Lidijo Ciorbo in Mihaela Serina, starša devetih otrok, so obsodili na 3 in 4 1/2 let.

Iz Afganistana je znan primer jetnika Gula Aga. Ker je vztrajal pri verskem prepričanju, so mu s puškinim kopitom zlomili dve rebri, potem pa ga z zvezanimi nogami obesili z glavo navzdol. Mučili so ga z elektriko na spolovilih. Končno so ga spustili v vodnjak, ki ga je moral sam skopati. Zagrozili so, da ga bodo pustili umreti, ako se ne poda.

V Litvi so mdr. obsodili Nijola Sadunaiteja. Po obsodbi je rekel sodišču: „To je najlepši dan mojega življenja... Bil sem obsojen zaradi resnice in ljubezni do bližnjega. Ni večje radosti kakor trpeti zaradi resnice in ljubezni do bližnjega.“

Cerkve v Sovjetski zvezi

1. Ne morejo delovati kot pravna oseba.
2. Ne morejo imeti nobene lastnine. Vse pripada državi, država upravlja z vsem, često cerkve zapre.
3. Ne morejo delati verske propagande (52. člen ustave).

4. Ne morejo se posvečati nobenemu karitativnemu delu.

5. Ni jim mogoče prosto izdajati knjige, sploh nobene publikacije. Ni nobenih verskih založb ne knjižnic.

6. Mladino pod 18 leti ne smejo učiti verskih resnic ne jih krstiti.

7. V dovoljene cerkve se protikrščanska država vsak hip lahko vmeša.

8. Ne morejo stopiti v stik s tujimi cerkvami, organizacijami, voditelji, ne da bi bili strogo nadzorovane.

9. Kristjani (pa tudi ostali del prebivavstva) nimajo svobode potovati v inozemstvo. Če pa kdo le dobi dovoljenje, ostane njegova družina kot talka; moral se bo kmalu vrniti.

10. Mladi kristjani so prisiljeni proti svoji volji in prepričanju služiti v rdeči vojski.

11. Širjenje sv. pisma je silno omejeno in polno ovir.

(Gl. Glaube in der 2. Welt, št. 10, 1987, in La Voz de los Mártires, št. 5, decembra 1987.)

P I S M A

ODGOVOR MAJORJA P. H. BARREJA TAJNIKU SNO NA PISMO SNO

Dear Dr. Peter Urbane,

Montreal, 22 Mar 88

Please permit me to promptly acknowledge your very kind letter of January received this day, and to say how much I appreciate the very generous references you make towards my poor efforts of the past in assisting the Slovenes at Vetrinje in May 1945.

My recompense, if any due, is that so many were saved from an unjust judgment to prosper and enjoy a full life in a freer world.

Please accept my very best wishes and a world of grace to your president, Gospod Rudolf Smersu, whose signature accompanies your own.

Pozdraw,

P. H. Barre

—o—

Uredništvu Vestnika:

5. maja 1988

VESTNIK, dec. 1987, št. 4, stran 245 ima stavek: „...je Vatikan... ves ta del ljubljanske škofije izvzel izpod jurisdikcije ljubljanskega škofa in izročil jurisdikcijo krškemu škofu.“ Ta stavek ne drži. V spisu: Duhovniki na Gorenjskem od maja 1941 do maja 1945, sem na strani 11 natipkal izjavo, ki jo je g. Janez Dolina dobil od škofa dr. Rožmana. Štirje duhovniki — Dolšina, p. Fortunat iz Lemonta, Boris Kerc in jaz — smo šli 30. nov. 1944 na Gorenjsko. Predno smo odšli, je Dolšina šel k škofu, ki je Dolšinu takole rekel: „DAJEM VAM SVOJ BLAGOSLOV. TO JE MOJA ŠKOFIJA IN IMAM ŠE VSO JURISDIKCIJO NA GORENJSKEM. DAJEM VAM FAKULTETE GENERALNEGA VIKARJA, DA LAHKO VSE DELO MIRNO OPRAVLJATE.“ Šli smo na Gorenjsko, ker so nas ljudje vabili. Škof ni silil, je pa bil vesel, da smo šli. Nismo imeli nobenega dovoljenja s strani Nemcev... Bog z Vami!

Jože Cvelbar

Uredništvu
VESTNIKA SLOVENSКИH DOMOBANCEV
IN DRUGIH RODOLJUBOV

Spoštovani!

V decembrski številki lanskega (38.) letnika vašega glasila ste na str. 225-236 objavili celotno besedilo predavanja arheologa dr. Staneta Gabrovca na srečanju katoliških izobražencev 2. in 3. oktobra v Stični.

Na str. 230 berem med drugim najprej predavateljevo gledanje na Kocbekovo zadržanje pred vojno in v času okupacije in revolucije in slavošpev njegovi „enkratni veličini“. Nato pa: „Njegovi nasprotniki pa se niso znali obraniti tragičnega sodelovanja z okupacijskimi oblastmi, katerega tragična bilanca... itd.“

Pripisovanje nesposobnosti Kocbekovim nasprotnikom (med katere se — vsaj mislim — štejejo vsi demokratski protikomunistični zdomci) v nastali državljanski vojni je gotovo nepravilno ocenjevanje naše borbe, zato me čudi vaš motto k članku, kjer izjavljate, da vam je v čast članek objaviti. Predavanje je bilo resnično zanimivo, a vendar bi na koncu pričakoval vsaj nekaj komentarja k zgoraj citiranim izjavam. Vaš molk bralci lahko smatramo kot odobravanje vsega povedanega.

Lepo vas pozdravljam!

Dr. Julij Savelli

P. S.: Enkrat bo treba temeljito osvetliti tudi vprašanje sodelovanja „čistih“ komunističnih borcev za „svobodo“.

Kakšno je stališče VESTNIKA do Kocbeka, njegove osebnosti in njegove neskesane in zato neodpušljive vloge v komunistični revoluciji, je stalnim bralcem Vestnika lahko dovolj znano.

Boštjan Kocmur je v št. 1/87 našega lista (na strani 21) v sklepnih glosi na pričevanje Dušana Pirjevca o Kocbeku povedal ne samo svoje, marveč tudi naše mnenje o Kocbeku, saj smo Kocmurjeve kritične besede objavili brez svojih komentarjev, ki bi izrazili naše nesoglasje s tamkaj povedanim.

Priznamo pa, da smo, ne samo s strani pisca gornjega protesta, temveč tudi z druge strani dobili opazke, kako da bi bili nekateri pasusi iz Gabrovčevega predavanja potrebni kritičnih opomb. Naj gre tu naša „mea culpa“ za to, kar smo „dobrega opustili“.

Vendar pa moramo z ozirom na bravece, ki Gabrovčevega predavanja, objavljenega v Vestniku, ne poznajo, opozoriti na kontekst, v katerem je predavatelj Kocbeku prisodil „enkratno veličino“, in ki se glasi takole:

„Kocbek se je pridružil s krščanskimi socialisti komunistični partiji. V okviru njene brezobzirne leninistične totalitarne strukture kljub visokim obljubam ni mogel ohraniti niti politične samostojnosti niti duhovne za svoje pripadnike. Njegova enkratna veličina pa je, da je sam ohranil svojo duhovno samostojnost...“

Náš prvi vtis je bil, da je predavatelj priznal Kocbeku neko večjo duhovno (ne politično!) samostojnost kot pa drugim krščanskim socializmom, ki so komunistični partiji popolnoma podlegli; in to naj bi bila Kocbekova enkratna (v pomenu edina) odlika. Izraz „veličina“ je resda preveč darežljiv. Ob branju dr. Savellijeve opombe pa smo se spomnili, da je izraz „enkratno“ v zadnjih letih zamenjal svoj prvoten pomen in si prisvojil novega v pomenu nekaj „edinstvenega“ ali celo „vzvišenega nad vsem drugim“ in je s takim pomenom danes doma v splošni in pretirani modi. Zelo verjetno ga je v takem smislu uporabil tudi dr. Gabrovec in — bo imel prav dr. Savelli — je kot tak nesprejemljiv.

Bolj zapletenega tolmačenja pa je omemba „tragičnega sodelovanja z okupacijskimi oblastmi“ (v predavateljevih mislih nedvomno) nas, Kocbekovih nasprotnikov. Če je v tej trditvi vključena obtožba v stilu komunističnega žargona, bi bila naša primerna opomba tokrat res na mestu. Res pa je, da so bili naši odnosi z okupacijskimi oblastmi, zaradi neodzemeljive pravice po samoobrambi, po komunistični partiji izzzvani, načrtno izsiljeni in edino možni in se teh nihče, ki se je čutil odgovornega za skupno usodo, ni mogel obraniti. Prava beseda bi torej morala biti „se niso mogli“, ne pa „se niso znali“ obraniti. Kar se namreč teoretično ne more storiti, se tudi praktično ne more znati.

Če je predavatelj z besedo „sodelovanje“ mislil na protinarodno delovanje in ne na odnose z okupatorji kot se v resnici bili, je seveda zagrešil zgodovinsko potvorbo, verjetno pod pezo 40-letnega rdečega natolcevanja. Lahko bi jo vzeli tudi kot vljudnostno frazo v poklon še vedno obstoječemu diktatorskemu režimu. Zanikati je seveda treba pretenzijo, da je sodelovanje z okupatorskimi oblastmi prineslo tragične posledice s pobojem desetstisočere mlade domobranske vojske, saj so vendar prve stotine naših mučencev padle pod streli komunističnih samozvancev že takrat, ko so se skrivali pred italijanskimi represalijami zaradi partizanskih provokacij. Zatrđiti pa je treba, da je bila njihova zavezanost s krščansko in narodno omiko prvi in poglobitni vzrok njihovega tragičnega konca.

H koncu besedo na naš motto k članku: da je predavatelj dal pristavek za objavo svoje razprave v listu „slovenskih domobrancev in drugih rodoljubov“, smo bili pač deležni nekega priznanja in počaščenja, predavatelj sam pa je pokazal tudi nekaj poguma. Menimo torej, kot mnogi naši bralci, da glavnina izrečenih misli odtehta zgrešenost redkih, za nas nesprejemljivih trditev. V naš lastni zagovor pa še to, da je v obilici gradiva (ki „pade“ na eno samo osebo) težko vselej pretehtati besedo do besede. Vendar pa ima dr. Savellijev očitek zadostno težo, da smo mu odmerili tale že ne tako kratek razmislek in pojasnilo.

S svojim P(ost) S(criptum) pa nam pisec nudi še priliko, da na kratko povemo svoje mnenje o bajki „čistih“ komunističnih borcev za „svobodo“. Res, da so v prvih mesecih okupacije mnogi narodni idealisti pomnožili komunistične, z narodnimi gesli zakamuflirane vrste. Res tudi, da je večina teh prav kmažu spoznala zločinsko zvrst in delo vodilnih kadrov in je zato

prešla preko Vaških straž na domobransko stran, ne samó, da se umakne in odtegne partizanskemu početu, ampak, da se upre zlonosnim nakanam. Malone vsi, ki so se „borili“ vsaj nekaj tednov v partizanih, so imeli dovolj prilike spoznati „pravi obraz Osvobodilne fronte“. Kar je bilo idealistov v začetni partizanščini, so potem šli v domobrance; ostali pa so (vedno v zadnjih vrstah) pričakali mastne povojne in desetletne pokojnine za nekajmesečne ali celo nekajdnevne partizanske „podvige“.

Dr. Savellijev „postscriptum“ se torej ne more nanašati na kakšne „čiste komunistične borce za svobodo“, ki bi jih Vestnik imel kdajkoli v mislih.

Pod črto bi napravili še tale popravek: avtor predavanja „Kristjan danes — izzivi in odzivi“ je dr. Stane Gabrovec in ne Gabrovšek kot je pomotoma natiskano v uvodnih besedah (št. 4/78, stran 225).

Ured.

OPOMBE H KNJIGI ŠKOF ROŽMAN (15)

(Nadaljevanje)

Š e n e k a j d o p o l n i l

101. K točkam 84-87 (št. 3/87, str. 175) sem od duhovnika, ki je tudi šel skozi št. Vid v Djakovo, prejel nekaj dodatkov in pripomb, ki jih tu delno navedem.

K točki 84 k stavku: „so vsakega zapornika peljali na dom“ se po pravek glasi: „Vsakega ne. V našem busu, ki je šel najprej v Tržič, ni bilo mladega družinskega očeta — menda je bil zaprt v bunkerju. Vodja vojakov je moral mladi ženi menda z dvema zelo majhnima otrokoma povedati: 'pol ure imate časa, potem vas odpeljemo.' Ta vodja je najbrž vedel, da smo duhovniki in nam je privatno rekel: 'Raje bi bil na ruski fronti kot pa pri takem delu. Bil sem že prej v Belgiji pri enakem delu', namreč pri izseljevanju družin. Verjetno bi bil ustreljen, če bi oblast vedela za njegovo izjavo.“

K strani 177 (sredi strani) k stavku: „48 se nas je odpeljalo v Djakovo“ se dodatek glasi: „Ko smo prišli na postajo, smo vso prtljago odložili pred tračnicami na tla. Drugi so se šli predstaviti škofu, jaz pa sem ostal na postaji, da sem pazil na prtljago. Železničar, ki je premikal parni stroj, mi je v pogovoru s sarkazmom rekel: „Zdaj imate svojega Korosca.“ Kar užival je, da smo bili pregnani.“

K točki 85 se dodatek glasi: „Jože Vovk je nekje staknil železničarsko obleko in se v njej peljal proti Beogradu, da bi poiskal ljudi, ki so bili seljeni v Srbijo.“

102. Navedem še nekaj imen duhovnikov, ki so ostali na Gorenjskem:

Jože Brešar je živel v pokoju na Brezjah. Prej je bil župnik v Ve-

lesovem. Ko je ta župnija ostala brez duhovnika, je vsa fara od policije zahtevala, da je prišel tja bivši župnik. Zaradi bolnih nog je 25. 4. 1943 vodil procesijo sede na vozu, ki so ga vozili moški. Okoli vratu je imel usnjen pas, ki je ovijal monštranco, da jo je mogel držati v rokah.

Anton Švelc, župnik pri sv. Lenartu v Selški dolini, je ostal na župniji.

Franc Čemažar, župnik v Trbojah, je ostal v župniji.

Ignac Zupanc, župnik v Predosljah, je bil sprva zaprt v Mengšu, nato pa je smel bivati v Tupaličah. Ob nedeljah je maševal v Preddvoru in v Predosljah.

Gorenjska torej ni „ostala brez slehernega duhovnika“. Kolikor jih je ostalo, so maševali, krščevali, poročali in spovedovali po slovensko, kar je bilo posebno veliko vredno. Na pomoč je prišlo nekaj nemških duhovnikov, prihajali so duhovniki iz Ljubljanske pokrajine, pozneje tudi domobranski kurati.

103. Za sklep naj bo navedeno v skrajšani obliki še eno izvirno poročilo o selitvi duhovnikov. Poročilo je poslal upokojeni župnik Anton Pogačnik, ki je študiral v škofovih zavodih, bil sošolec Antona Vovka in prišel šele 9. 2. 1941 za župnika v Špitalič. Iz poročila se razbere, da niso vsi moški, ki so sodelovali pri selitvah, bili enako surovi, kakor je razvidno tudi iz točke 81. Pogačnik piše: Ko so Nemci vdrl v Jugoslavijo in sem slišal, da so vsi duhovniki v Radovljici, Kamniku in na Vranskem zaprti, sem začel misliti, kaj bom vzel s seboj, ko pridejo. To sem napisal na listek, nanj položil sv. pismo in molitvenik. Čakal sem jih precej tednov.

Prišli so 9. maja zjutraj med mašo. Ko po maši odprem vrata v župnišče, zagledam v veži dva nemška vojaka. Eden mi kar dosti prijazno reče: „V Kamniku žele z vami govoriti.“ Takoj sem razumel te besede. Grem v sobo, vojaka pa za menoj. V sobi vzamem nahrbtnik, nato listek izpod knjižice in začnem devati v nahrbtnik. Vojak mi reče, naj vzamem še deko. V nekaj minutah sem končal in zavezal nahrbtnik. Nato sem prosil, če smem še malo v cerkev. Takoj mi je dovolil. Šel sem v cerkev, vojaka pa za menoj. Pokleknil sem na stopnico in vso župnijo in sebe izročil v božje varstvo. Tako težke poti, kakor tisto v cerkev in iz nje, nisem imel vse svoje življenje.

Po zajtrku sem bil pripravljen za odhod. Ker še ni bilo avta, smo vsi trije sedli in se mirno pogovarjali. Eden je znal še precej slovensko. Skoraj jokaje je omenil: „Ta teden sem imel obljubljen dopust, pa moram duhovnike vlačiti v zapor.“ Ko pride avto, mi je glavni odkazal prostor pri šoferju, sama pa sta se usedla zadaj. V Kamniku sta me izročila ječarjem. Ob vstopu v zapor zagledam vse polno jetnikov. Takoj je stopil k meni Janez Bešter, župnik iz Doba. Komaj so se vrata za menoj zaprla, se spet odpro in potisnili so noter Feliksa Funtka, duhovnika v pokoj.

(Tu pa se je spet pokazala nemška nadutost): Na koncu sobe je bila majhna klop, kamor z Beštrom sedeva. Že se vrata odpro in vojak pri vratih zarjove: „Vstanite!“ Tisti, ki je stal poleg mene, me pouči, da ko vstopi nemški vojak v sobo, morajo vsi iz spoštovanja do njega vstati. To je pozneje povzročalo veliko nevolje, včasih pa tudi smeh.

Nato omenja Pogačnik prevoz v Begunje in v zavod sv. Stanislava, kjer je on opravil gimnazijo, in pravi: V tem zavodu je bila prva slovenska gimnazija, zavod za približno 350 dijakov in stanovanje za vse profesorje. Prišel je Hitlerjanec, sklical vodstvo in ukazal: „V eni uri mora biti hiša prazna.“ Nato so naredili čez hodnike nekaj pregraj, pa je bil zavod spremenjen v zapor. Tja smo prišli iz Begunj pozno zvečer. Vojak nas je deset peljal v prvo nadstropje. Vojak odpre vrata in prižge luč. V sobi so že vsi ležali. Ko nas zagledajo, so začeli kričati: „Tukaj je že vse polno, nas je že...“ Stražar zarjove: „Marš!“ Začeli so se premikati in stiskati, da so nam naredili prostor. Zjutraj sem ugotovil, da so bili med jetniki kamniški glavar, nekaj juristov, dva zdravnika, profesor, največ pa duhovnikov: dekan Matevž Rihar, župniki Opeka, Zabukovec in Čadež samo z ozemlja sedanjega Kamnika. Tudi vse mekinjske nune so pregnali. V št. Vidu je Hitlerjanec vsakega poklical v sobo. Vprašal me je: „Kaj si po narodnosti?“ — „Slovenec.“ — „Starši?“ — „Slovenci.“ — „Stari starši?“ — „Slovenci.“

Nabralo se nas je precej čez tisoč. Treba je prazniti. Zapornike so vozili v razne smeri. Za duhovnike in redovnice so pripravili poseben vlak. Ponoči so nas odpeljali proti Sremu... Do konca vojske se noben ni mogel vrniti na svoje mesto.

Stiki z Graziolijem

104. Kolarič piše: Škof Rožman je „v spremstvu generalnega vikarja prelata Ignacija Nadraha in stolnega dekana dr. Franca Kimovca 20. 4. 1941 obiskal kraljevega komisarja Emilija Graziolija“ (334).

K temu je primerno dodati drug novejši vir. Škof Lenič je povedal: Rožman se Italijanov ni razveselil in se dolgo ni mogel odločiti, da bi stopil v stik z njimi. Šele ko je bila Ljubljana polna beguncev, ki so trepetali v strahu, da bi jih Italijani vrnili Nemcem, se je Rožman na prigovarjanje stežka odločil, da je stopil v stik z Italijani, ki jih je v takratnih razmerah imel za manjše zlo. Nekoč se je na Kongresnem trgu ustavil in rekel: „Morda me bodo po osvoboditvi napadali da sem sodeloval z okupatorjem. Nihče pa ne ve, koliko notranjega odpora me stane vsaka takšna pot. Pa moram iti, da rešujem uboge ljudi.“ (NL 1985, 1, 34)

Tri leta pozneje je škof Lenič, bivši Rožmanov tajnik, ki je spremljal škofa Rožmana na razne obiske, povedal še natančneje: Prišli so Italijani. Rožman je takrat ostal skrit v škofijskem dvorcu in se ni nikjer pokazal Italijanom, kaj šele, da bi jih pozdravljali, kakor smo večkrat morali slišati, kot da bi jih pričakoval in jim šel naproti. Kasneje sem sli-

šal, da je neki italijanski špijonažni oficir rekel tole: „Rožman je eden najbolj poštenih ljudi v Ljubljani, ker vemo, da je izjavil, da smo Italijani manjše zlo za Slovence kakor pa Nemci. Vedno pa smo še — zlo.“

To je bilo resnično Rožmanovo prepričanje in njegovo gledanje na italijansko okupacijo. Šele takrat, ko so začeli z nemške strani prihajati begunci, duhovniki, bogoslovci in laiki, ki so bežali pred Nemci, saj so ti že zapirali in deportirali ljudi iz štajerske in Gorenjske, so začeli politični dejavniki pritiskati na Rožmana, da mora stopiti v stik z Italijani, če hoče reševati te ljudi — saj vemo, kako so bili Italijani takrat povezani z Nemci —, da jih ne bodo vračali nazaj v nemške roke in potem v nesrečo, v deportacijo, v Dachau itd.

To so bili nagibi, da se je Rožman po približno 14 dneh tihega samovanja v dvorcu odločil, da bo prosil za sprejem pri visokem komisarju Grazioliiju, da bi mu predložil to zaskrbljenost in prošnjo tolikerih naših ljudi, ki so ga prosili pomoči.

Italijani so za ta obisk pripravili izjavo, ki naj bi jo škof ob tej priliki dal. Izjavo so škofu prej predložili. Škof jo je popravil in zmanjševal njeno ostrino, pa so kasneje objavili prvotno besedilo.

Škof je poudarjal predvsem to, da so Italijani zagotavljali našemu narodu samobitnost, samostojno kulturo in šolstvo in nadaljevanje vseh drugih kulturnih ustanov, kar vse so Nemci na svoji strani takoj uničili. Italijani pa so škofa predstavljali, kako je pozdravljal Duceja in Italijane in se jih veselil (KG 1988, 3/4, 3; po Novi reviji).

105. Tudi stiški opat je sam zase obiskal Grazioliija, ki ga je sprejel v navzočnosti prve dame stote italijanske province. Opat ju je povabil v Stično in jima pravil o lepoti stiških gozdov. Hotel jima je povedati, da po drevju skačejo ljubke veverice. Ker ni vedel, kako se tej živalci reče po laško, jo je imenoval kar po slovensko. Žena je možu besedo takoj prevedla. Tako je opat odkril, da je dama znala slovensko. Verjetno je to znanje izdala z moževim dovoljenjem. Doma je bila iz Sežane iz družine Mrzek, ki je prišla v Sežano iz Komna. Tako mi je povedal Jožef Danev z Opčin.

S m r t i r e š e n j i b o g o s l o v c i

106. Kolarič piše, da je škofa najbolj bolelo to, da je med izročeni domobranci bilo tudi mnogo bogoslovcev ljubljanske škofije, ki so se prostovoljno proglasili k domobrancem. Vodja Nadrah in škof jim za vstop dovoljenja nista dala (430).

Tudi Kolarič svojim redovnim klerikom ni dal dovoljenja za vstop, pa tudi predstojnik hiše in provincial ne. Drugače je ravnal frančiškanski gvardijan p. dr. Gracijan Heric (23. 12. 1885 — 16. 1. 1957). Svojim klerikom je rekel: „So šli škofijski bogoslovci, pojdite še vi.“ Po vojski je v Celovcu prosil kapucine, da bi sprejeli njegove klerike. Iz Vetrinja jih je peljal v njihov samostan in tako svoje klerike rešil za red in Cerkev.

Vendar pokol vrnjenih semeniščnikov ni bil prvi udarec za škofa. Že 31. 12. 1942 je bil ubit prvi bogoslovec. Hujše preskušnje so prišle na bogoslovce po laški kapitulaciji.

Precej ljubljanskih in mariborskih bogoslovcev z ozemlja, ki so ga zasedli Nemci, je leta 1943 preživljalo počitnice na ozemlju jugovzhodno od Turjaka in so se po italijanski kapitulaciji zatekli v ta grad. Izbira ni bila posrečena. Štajerski bogoslovec . F. F. si je ob pogledu na Turjak mislil: „V tej mišnici jaz ne ostanem“ in je prek Barja šel sam v Ljubljano. Na Turaku so bili ubiti trije semeniščniki. Od tu naprej je poročilo narrejano po pripovedovanju mariborskega semeniščnika, ki je bil na Turjaku.

107. Drugih 30 bogoslovcev in nekaj duhovnikov je bilo zajetih in so bili odpeljani proti Velikim Laščam. Na poti jim je partizan v italijanski uniformi v gozdu dejal: „Zmagali bomo mi. Mi ne moremo zgubiti, ker so tudi Nemci z nami. V št. Vidu se kuha zanje in za nas. Imamo skupno kuhinjo. Vi ste izdajalci, barabe... To vam povem, ker tega ne boste mogli nikomur več povedati, saj boste likvidirani.“ Nekdo mu je rekel: „Vi ste izdajalci. Nosite italijansko uniformo.“

Ko so jih že hoteli postreliti, sta na konjih pridrvela dva sla in zavpila povelje: „Farji na štacijon!“ V Velikih Laščah je bila komisija, v kateri so bili Kardelj in tovariši. Postavili so jih ob zid. Roke so morali dati na hrbet. Nekdo je prosil vodo, Kardelj je rekel: „Saj ne boš dolgo žejen.“ Poveljniki Bebler, bivši mariborski bogoslovec, je rekel partizanu, ki je s strojnico stal pred vrsto: „Dobro pripravi, da boš dobro zadeval.“ Mariborski semeniščniki so ga vprašali: „Zakaj hočete pobiti nas, mariborske bogoslovce, ki smo sami žrtve nacizma? Tu smo samo študirali.“ Bebler je odgovoril: „Vi ste krivi, da so Nemci mojo ženo ubili.“ Vzel je notes in vsakega zapisal. Spraševal jih je: „Kdaj si prišel v Ljubljano? Kdaj si zašel med to bando?“... Potlej je rekel: „Če je pa tako, ker ste štajerci, kakor sem jaz, vas bom skušal rešiti. Nocoj imamo še eno sejo in vam obljubim, da vas bom skušal rešiti. Vendar vam ne morem zagotoviti, da bom uspel.“

Streljanje je bilo odloženo. Bogoslovci obeh škofij so morali dolgo čakati. Pozno ponoči sta pritekla dva sla in sporočila, da vsi bogoslovci, tudi ljubljanski, odidejo na vlak. Ko so jih odpeljali na postajo, so že slišali strele, pod katerimi so padle druge žrtve. Bebler je rešil mariborske in z njimi ljubljanske bogoslovce. S tem pa nevarnosti za življenje še ni bilo konec.

Vseh 30 bogoslovcev so odpeljali v Kočevje in tam zaprli v kleti, ki je imela le majhno okence. Za kletjo je bilo konjsko gnojišče. V tem prostoru so bili nekaj tednov ponoči in podnevi v temi in brez čistega zraka. Če bi bili morali ostati tam še nekaj dni, bi vsi od lakote pomrli. Povrh so jih še zafrkavali: „Tu so kalibri bele garde. Pokažite se!“ Partizanka jim je rekla: „Vi, hudiči, ste vsega krivi!“ Morali so stati. Dvakrat so jih spustili na vrt. Zaradi slabosti niso zdržali in so se rajši vrnili v klet.

Mikuž jih je zasliševal: „Kaj mislite, kdo na škofa Rožmana tako slabo vpliva. On je dober človek.“ Neki duhovnik mu je odgovoril: „Poslušaj! Mi smo duhovniki. Zagovarjamo vero. Komunizem je sovražnik vere.“ Mikuž: „To ni res. Jaz sem duhovnik. Tovaršica Vida Tomšič je komunistka, pa se sijajno zastopiva. Zakaj se ne bi še mi? Ne vem, če bo za vas kakšna rešitev.“

Do kleti so pripeljali četniškega kurata Šinkarja in ga potisnili noter. Rekel je zapornikom: „Pripravite se na smrt! Vas bodo vse pobili.“ — „Kaj pa vi?“ — „Mene po mednarodnem pravu ne smejo...“

Čez nekaj dni so prišli pred komisijo, ki so ji morali obljubiti, da ne bodo več izrabljali prižnice in spovednice proti osvobodilnemu boju. „Poslali vas bomo v Stično. Tam boste na preskušnji. Če se boste poboljšali, boste rešeni.“

Naložili so jih na tovornjak. Le Šinkar je ostal v kleti in so ga pozneje ustrelili. Na poti v Stično so se bali, da jih bodo pobili.

108. V Stični je 30 bogoslovcev sprejel opat dr. Avguštin Kostelec. Stanovaši so v prvem nadstropju poslopja ob potoku v veliki sobi. Pred vrati je bil partizan. Zjutraj so smeli iti v cerkev. Tudi tja je šel partizan s puško. Delali so na vrtu in si opomogli.

Karel Mauser se je spustil v pogovor s stražnikom. Ni pomislil, da so za to službo izbrali najzanesljivejšega človeka. Mauser mu je dopovedoval, da je komunizem nesreča za narod. Drugi dan je prišel Kraigher z opatom. Sklicali so jih v sobo. Kraigher jim je rekel: „Prišel sem, da vas likvidiramo, ker se niste poboljšali. Toda opat je posredoval za vas in prosil, naj njega ustrelimo namesto vas. Zato vas za enkrat še ne bomo likvidirali. Če se ne boste poboljšali, pa vas bomo.“ Opat je bil ginjen.

Po šestih tednih so višji partizani v samostanu imeli gostijo. Patri so morali dati jed in pijačo. Stregel jim je redovni brat. Ujel je besede: „Bliža se nemška ofenziva. Preden odidemo, bomo te ujetnike postrelili.“ Brat je to povedal opatu, ki je šel k bogoslovcem in jim rekel: „Govorilo se je, da boste nocoj pobiti, preden se bodo partizani umaknili. Jaz sem za vas glavo stavil, da ne bo nihče pobegnil. Vendar vam dajem na prosto. Ko bodo prišli, se vsi skrijte in pobegnite ne glede name. Mene ni škoda, ker sem star. Rad umrjem za vas. Samo da se vi rešite, ker ste še mladi in boste lahko še veliko naredili. Skušajte se rešiti! Skrijte se kamorkoli na podstrežje ali skočite skozi okno!“

Bogoslovci so vdani v božjo voljo šli spat. Navsezgodaj zjutraj so prišli domobranci v civilu in obkolili samostan. Partizani so vsi pobegnili in niso utegnili misliti na bogoslovce.

Pozneje so prišli Nemci. Opat jim je povedal, kdo so interniranci. Nemci so rekli: „Zaradi nas lahko ostanejo tu ali gredo domov.“ Bogoslovci so opata prosili, naj reče Nemcem, da rajši ostanejo v samostanu, ker se čutijo bolj varne. Res so ostali. Čez kakšen mesec je nemški poveljnik rekel: „Mi moramo iti v Ljubljano. Semkaj se bodo vrnili parti-

zani. Bogoslovci lahko ostanejo.“ Opat jih je vprašal: „Gredo lahko z vami“ Poveljnik: „Lahko, a jim ne jamčimo za življenje, ker se bomo na poti borili.“ Sklenili so, da pojdejo z Nemci študirat v Ljubljano.

Nemci so imeli mule, ki so vlekle kanone. Bogoslovci so šli po dva in dva z Vlasovci, ki so gonili mule. Vlasovec, ruski učitelj, je rekel bogoslovcema po rusko: „Kaj delata? Vaju ni sram, da sodelujeta z Nemci, ki hočejo Slované uničiti?“

„To je komunizem!“

„Zdaj bo drugače, Slovani moramo skupaj držati.“

Iz strahu, da bi ju ta Vlasovec ustrelil, sta se bogoslovca oddaljila in sama prišla v Ljubljano.

Stiki škofa z Rösenerjem

109. Kolarič piše: Škof Rožman se je večkrat srečal z generalom Rösenerjem (359). Kolarič seveda ni vedel, kaj sta govorila. Po 45 letih se že lahko zve tudi ta tajnost. Sam škof jo je izdal leta 1949 trem slovenskim duhovnikom v avtomobilu na poti iz Santiaga v Rancagua, kamor je šel obiskat škofa Edvarda Cordoveza, ki je leta 1948 sprejel v škofijo štiri slovenske duhovnike, od katerih je eden kmalu odšel v sosednjo deželo. Drugi trije so škofu v pojasnilo pripovedovali, da njihov tovariš titi stranišča ni imel v župnišču.

Škofu se to ni zdelo tako hudo. Rekel je, da je tudi pri nas treba iti le malo globlje proti jugozahodu v Istro in trčiš na isto. Od stranišča do kopalnica ni daleč, če že ni oboje skupaj. Škof se je spomnil pogovora z Rösenerjem in je nadaljeval: „Ko sva bila skupaj z Rösenerjem, nisva imela kaj govoriti. General je začel praviti, da v Nemčiji sicer imajo moderne kopalnice, a jih ne rabijo. Pokažejo jih obiskovalcu, sami pa se po stari navadi umijejo z vodo iz škafa.“ Dve priči, ki sta za ta pogovor zvedeli iz škofovih ust, še živita, dr. Anton Trdan pa je aprila 1987 umrl kot zadnji slovenski duhovnik v škofiji Rancagui.

Vojni skrivač v škofiji

110. V ljubljanskem škofijskem dvorcu se je med vojsko skrival nemški vojni obveznik, škofov nečak s Koroškega. Kakor je škof rešil dosti drugih ljudi iz internacije, tako je hotel rešiti svojega sorodnika mučne in nevarne vojaške službe. Fant se je nevarnosti zavedal. Natančno si je ogledal vse izhode iz dvorca za primer, da bi ga Nemci iskali in tudi drugo zatočišče si je že izbral. Ko so gestapovci vdrli v dvorec, je skrivač pokazal veliko prisebnost in gibčnost. Po hodniku, ki veže škofijo s stolnico, je zbežal v cerkev. Kaj bi bilo, če bi ga pod stopnicami pri vходу v cerkev čakal Nemec in ga zagrabil za vrat! Skrivač je srečno pritekkel prek stolnice v zakristijo, od tam v Slomškov zavod, ki je stal poleg Alojzijevejšča in bil od leta 1933 last stiškega samostana. Ko se je ubežnik oddahnil, je ravnatelja prosil za politični azil in ga takoj dobil.

Malo pozneje ga je tovarnjak prepeljal v stiški samostan, kjer je bratu vrtnarju pomagal na vrtu.

Rožmanov svetovalec

111. Odgovoriti je treba še na Mikuževo vprašanje, kdo je na škofa tako slabo vplival.

V Ameriški domovini je 27. 10. 1987 Viktor Blažič zapisal, kar mu je profesor šolar pripovedoval o razlogih, da je škof Rožman dokončno zavrnil vabilo, da bi se pridružil OF. Treba pa je dodati še nekega svetovalca, ki je bil, kot je pozneje sam pripovedoval, obdolžen od Nemcev anglofilstva, od partizanov pa izdajalstva.

Angleži so 12. 5. 1945 na približno 40 kamionih iz Italije pripeljali vojake na Koroško. Na iste kamione so naložili 800 slovenskih beguncev, ki so bili v tedanji jezuitski šoli v Celovcu in jih odpeljali v Italijo v taborišče pri Trevisu. V ondotni salezijanski zavod je bilo sprejetih 15 salezijanskih in okoli 60 škofijskih duhovnikov, med njimi semeniški ekonom Karel Gros, univ. prof. dr. Alojzij Odar in dr. Filip Žakelj. Pozneje so bili okoli 14 dni na počitnicah v salezijanskem zavodu Astori v mestu Mogliano Veneto. Nekoč se je dr. Odar sprehajal s salezijanskim duhovnikom. Pogovor se je sukal tudi okoli škofa Rožmana. Odar je povedal: Škof je dobil v roke pismo, naj bi se pogajali o sodelovanju. Šel je k Odarju in ga seznanil z vsebino ter želel vedeti njegovo mnenje. Rožmanov naslednik na teološki fakulteti je škofu rekel: „Kaj sploh razmišljate o tem? Z njimi ni pogovora!“ Škof je Odarjevo mnenje sprejel.

Angleži so se na gornji prevoz sklicevali, ko so obljubljali, da bodo tudi domobrance prepeljali v Italijo. Morda so že s tem namenom šli iskat teh 800 beguncev.

112. Tu naj dodam še poročilo, ki ga je dr. Odar, ravnatelj slovenskega bogoslovja v Pragli pri Padovi napisal 12. 2. 1946: „...Odšli smo iz Ljubljane 6. maja na vrat na nos. Mene so več dni prej Nemci lovili. Celo leto sem moral menjavati prenočišče, ker so me Nemci imeli za 'anglofila'. Zadnje dneve so me hoteli na vsak način ujeti. 4. in 5. maja so me cel dan iskali. Zadnji večer je prišla straža 15-krat in jo je vodil sam podpolkovnik, jaz pa sem tičal v luknji... En mesec nato so me partizani obsodili v Ljubljani na 10 let prisilnega dela, na zaplembo vsega imetja in trajno izgubo civilnih pravic, češ da sem bil izdajalec in da sem sodeloval z Nemci. Ubijam si glavo, a ne morem umeti, v čem je bilo moje izdajstvo, ko ves čas okupacije nisem z nobenim Nemcem niti besede spregovoril...“ (DŽ 46, 4, 62)

Ali je škof poslušal sodno razpravo

113. Kolarič piše: Škof Rožman je v Celovcu po radiu spremljal potek procesa (351). Drugje piše: Kakor poroča duhovnik ljubljanske ško-

fije, ki je v tistem času bil nastavljen kot kaplan v Hodišah, škof ni mogel slediti sodni razpravi, ker ni imel na razpolago radijskega aparata (477). Na strani 831 pove, da je bil ta duhovnik dr. Trdan. V resnici je imel kot drugi begunski duhovniki na Koroškem naslov dušebrižnik ali dušni pastir (Seelsorger) in je bil dodeljen v pomoč župniku dr. Janku Mikuži.

Gre za to, ali je škof res poslušal potek sodne razprave. Gre za nepomembno vprašanje, a lahko rešljivo. Nemogoče si je misliti, da bi na škofiji radia ne imeli in da ga škof ne bi bil poslušal. Trdan je večkrat bil v škofovi sobi, a glede radia je lahko trdil samo to, da ga v Rožmanovi sobi nikoli ni videl.

Imamo pa tudi škofovo izjavo, ki daje prav Kolaričevi trditvi. V reviji DŽ beremo: Catholic Universe Bulletin prinaša obširen pogovor s škofom dr. Rožmanom. Vprašanje: Zakaj je bil obsojen, je škof pojasnil: „Pri radiu sem sedel in poslušal svojo obtožbo in obsodbo...“ (DŽ 1948, 10, 150)

Trdan se je vozil v Celovec s kolesom tedensko. V času razprave proti škofu pa se je peljal vsaj trikrat na teden, da je škofu postregel s stenografiranim potekom procesa. O tem mi je v čilu večkrat pripovedoval in tudi pisмено sporočil. Ker sta bila s škofom zelo domača, ga je Trdan vabil v Hodiše, pa se ni upal iti, da ne bi imel težav z Angleži.

114. Naj omenim še eno podrobnost glede trditev, kolikokrat na teden se je moral škof v Celovcu predstaviti Angležem. Jagodic je v svoji avtobiografiji (MŽT 246) zapisal, da se je škof moral javiti vsak dan. Kolarič pove, da Jagodic piše nepravilno (827). Škof se je moral Angležem predstaviti enkrat na teden, kakor pravilno piše tudi p. Odilo v KAM 1961. P. Odilo je bil od vseh begunskih duhovnikov v tem času škofu najbližji. Tudi Jagodic je leta 1954 zapisal, da se je škof moral „ob določenih dneh“ javljati na angleški komandi (DŽ 1954, 386).

Zakaj je škofija izročila dokumente

115. Kolarič navaja poročilo dr. Blatnika o procesu proti škofu Rožmanu: „...Na škofiji so v naglici poiskali vse spise, ki dokazujejo, kako se je škof trudil, da bi narodu pomagal... Ker se je zelo mudilo in je bilo na škofiji malo osebja, niso utegnili spisov prepisati ali kopirati in so izročili kar originalne. Predsednik sodišča je dal vse uničiti (218).

Na škofiji je bilo res malo osebja, da bi dokumente prepisovali. Kopirati jih pa sploh niso mogli. Tedanji tajnik dr. Lenič je leta 1981 v zagovor škofijskemu osebju pojasnil: „Takrat še ni bilo razmnoževalnih ali kopirnih aparatov, vse smo morali pretipkavati. Dela sem imel čez glavo, posebno po vojski, ko sem bil nekaj časa sam“ (OG 1981, 12). Tako je pojasnjeno, zakaj škofijsko osebje dokumentov ni prepisalo ali vsaj kopiralo. Sicer bi pa sodišče lahko zahtevalo tudi originale, brž ko bi zanje zvedelo.

Ludovik Ceglar

CUESTA CREER LO DICHO POR FRONDIZI

En el transcurso de una conferencia de prensa, que el ex presidente Arturo Frondizi ofreció el día 7 de abril, sostuvo que la política gubernamental es "un desastre en todos los aspectos" y calificó como "realmente penoso" el reciente mensaje del presidente Raúl Alfonsín. De este dijo que dio la impresión de "un hombre perdido en la oscuridad, sin saber qué hacer frente a los problemas".

Asimismo, Frondizi afirmó que desde la asunción del gobierno constitucional en diciembre de 1983 "se están cumpliendo en el país objetivos meramente soviéticos". En este sentido señaló que el presidente Alfonsín y el secretario general de la Presidencia, Germán López, mantuvieron "contactos con funcionarios de Moscú durante un viaje realizado antes de las elecciones de 1983".

El ex presidente sostuvo además que "la Unión Soviética se beneficia con el tratado pesquero que le permite tener bases en toda la costa nacional y mantener un buque en el puerto de Buenos Aires".

También dijo que "Alfonsín se equivoca bastante seguido y sueña con un país como Nicaragua", informando a continuación que el gobierno argentino envió a ese país centroamericano "cuarenta ómnibus, en un crédito que es un verdadero regalo".

Respecto de la reciente ola de atentados y amenazas, Frondizi señaló que sus autores son "mercenarios" y descartó que pudieran pertenecer a un grupo militar.

Tras afirmar que "en la actualidad Chile está en condiciones de tomar la Patagonia", señalando que los soldados argentinos destinados en ese territorio sufren graves problemas de alimentación y equipamiento, Frondizi aseguró que "ni los peronistas ni los radicales tienen soluciones concretas" para el país.

Tiskovni sklad Karla Mauserja

(USA dol.)		Andrej Pučko v spomin na	
Jaka Modic	2	župnika Janeza Dolšina	50
Jakob Beznik	2	Francka Hočevar	13
Janez Grum	22	Mimi Cendol	13
Ivan Kunovar	5	Štefan Marolt	5
Ema Kovačič	14	Polde Pretnar	5
Matevž Hočevar	17	Mirko Glavan	5
Franc Šega	20	(Avstralov)	
Lojze Bajc	10	ZHL	10
Franc Cerar	10	J. Potočnik	10
Jože Melaher	50	A. T.	6
Peter Urbanc	125	Fr. Kastelic	20
DSPP Gilbert v spomin na		N. N. (Kanada)	100
pok. žup. Janeza Dolšina ..	100	Vinko Levstik, v spomin na	
		padle žrtve	100 šv. fr.

Cena te številke na 56 straneh je za Argentino A 10.-. Letna naročnina za inozemstvo je 15 USA dolarjev po navadni in 20 USA dolarjev po letalski pošti ali pa odgovarjajoča cena v drugi valuti.

Correo Argentino Suc. 7 (B) y S. Justo (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5811	Propiedad Intelectual No. 114.875 - 8-1988
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 691	R. Falcón 4158, 1407, Bs. As.